

M M M M M
M M M M M
M M M M M

BARCELONA: Escuela Superior de Arquitectura: Clase Teórica

Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona

España cuenta únicamente dos Escuelas de Arquitectura, la de Madrid y la de Barcelona. La primera debe su constitución al Gobierno, la segunda fué creada en 1869 por acuerdo de la Excm. Diputación provincial de Barcelona y fué declarada oficial la enseñanza dada en ella, por disposición gubernativa, en 1875, rigiéndose ambas Escuelas por el mismo Reglamento.

PERSONAL

El personal docente lo componen diez profesores numerarios y ocho profesores auxiliares. Estos últimos únicamente pueden ser nombrados en virtud de oposición y los primeros por turnos de oposición entre Arquitectos y de concurso entre profesores auxiliares en propiedad.

LOCALES

La Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona se halla actualmente instalada en el edificio público de la Universidad, disponiendo de seis aulas para

VOLUM III

2.2. ELS PROFESSORS.

L'estament docent de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona.

2.2.1. PROFESSORS I PLANS D'ESTUDIS.

La dimensió humana.

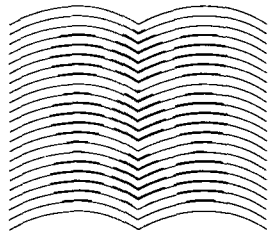
2.2.2. ALGUNS PROFESSORS DE L'ESCOLA DE BARCELONA.

2.2.2. ETAPES DOCENTS.

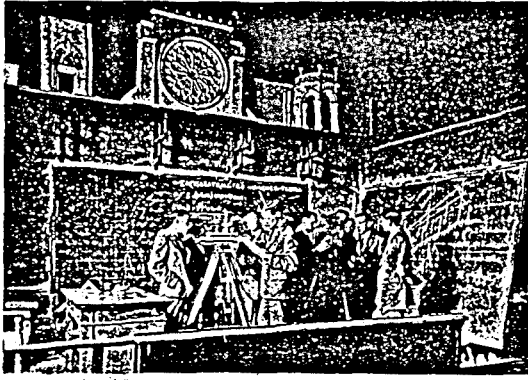
Determinació i coherència.

ANEXI. Notes d'arxiu sobre alguns professors de CA de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona.

UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE CATALUNYA

BIBLIOTECA
EX - LIBRIS

BARCELONA: Escuela Superior de Arquitectura: Clase Teórica

Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona

España cuenta únicamente dos Escuelas de Arquitectura, la de Madrid y la de Barcelona. La primera debe su constitución al Gobierno, la segunda fué creada en 1869 por acuerdo de la Excm. Diputación provincial de Barcelona y fué declarada oficial la enseñanza dada en ella, por disposición gubernativa, en 1875, rigiéndose ambas Escuelas por el mismo Reglamento.

PERSONAL

El personal docente lo componen diez profesores numerarios y ocho profesores auxiliares. Estos últimos únicamente pueden ser nombrados en virtud de oposición y los primeros por turnos de oposición entre Arquitectos y de concurso entre profesores auxiliares en propiedad.

LOCALES

La Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona se halla actualmente instalada en el edificio público de la Universidad, disponiendo de seis aulas para

UPC
UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE CATALUNYA

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA
ADMINISTRACIÓ D'ASSUMPTES ACADÈMICS

Aquesta Tesi ha estat enregistrada
a la pàgina 34 amb el número 324

Barcelona, 6 febrer 1882
A l'Oficina de l'Encarregat del Registre,

VOLUM III

2.2. ELS PROFESSORS.

L'estament docent

de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona.

2.2.1. PROFESSORS I PLANS D'ESTUDIS.

La dimensió humana.

2.2.2. ALGUNS PROFESSORS DE L'ESCOLA DE BARCELONA.

2.2.2. ETAPES DOCENTS.

Determinació i coherència.

ANNEX. Notes d'arxiu sobre alguns professors de CA
de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona.

INDEX.

	Pàg.
2.2.1. PROFESSORS I PLANS D'ESTUDIS,	
La dimensió humana.....	1
2.2.2. ALGUNS PROFESSORS DE L'ESCOLA DE BARCELONA,	
2.2.2.,1. Leandre Serrallach i Mas.....	5
2.2.2.,2. Joaquim Bassegoda i Amigó.....	9
2.2.2.,3. Adolf Florensa i Ferrer.....	15
2.2.2.,4. Bonaventura Bassegoda i Musté.....	23
2.2.2.,5. Manuel de Solà-Morales i Roselló.....	32
2.2.2.,6. Francesc Bassó i Birulés.....	38
2.2.3. ETAPES DOCENTS, Determinació i coherència.....	43
ANNEX, Notes d'arxiu sobre alguns professors de Construcció arquitectònica de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona.....	55

2.2. ELS PROFESSORS. L'estament docent de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona.

2.2.1. PROFESSORS I PLANS D'ESTUDIS. La dimensió humana.

El present capítol està dedicat a l'estudi de la trajectoria acadèmica d'alguns professors de Construcció de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona; l'objectiu ja ha estat indicat en el capítol 1, INTRODUCCIÓ

Allí es deia que els Plans d'Estudis d'Arquitectura són els documents legals mitjançant els quals el legislador estructura la carrera, i també s'insinuava la relació entre la legislació de l'ensenyament i la seva traducció a les aules, precisament per part del *professor*. La conclusió era que calia indagar en aquesta relació si hom volia saber quelcom de les possibles causes que podien haver determinat l'actitud docent dels professors de l'Escola de Barcelona, indubtablement influïts pels canvis imposats per les reformes dels Plans d'Estudis que els tocà enfrontar.

La materialització de totes aquestes vicissituds en el sentit del interès del nostre estudi és, en definitiva, un conjunt de *programes* i *d'apunts* de les assignatures que aquells professors tenien encomanades; programes i apunts que constitueixen els objectes finals de la nostra investigació.

També en la INTRODUCCIÓ anunciàvem alguns interrogants fonamentals per a la correcta interpretació de les tesis formulades, com ara la reorientació soferta per l'Estereotomia en el Pla de 1914, endegada per Florensa, seguida per Solà-Morales i finalment desapareguda amb el Pla de 1957; el repte amb que s'enfronta Bassegoda i Musté a causa de la nova estructura docent de la Construcció, propugnada pel Pla de 1933, que li assigna quatre cursos, contra els dos del Pla anterior, amb la consegüent necessitat de reestructuració dels continguts i del ritme d'exposició; la proliferació de cursos monogràfics que comença als voltants de 1935 i continua prosperant avui dia, etc.

Els interrogants esmentats i molts d'altres que anirem trobant-nos, configuren una evolució de l'ensenyament a l'Escola de Barcelona no precisament linial; els canvis introduïts per les reformes dels Plans vigents han influït en l'orientació donada pels professors al material docent del que eren responsables i no sempre la resposta ha estat la que era presumible d'esperar. Un altre factor d'incertesa és el fet que els canvis o reformes dels Plans no sempre han coincidit amb un canvi correlatiu en el professorat, no en la composició abstracta del professorat establerta per la llei, sinó en les persones dels professors, de manera que veïem al mateix professor enfrontant canvis substancials propugnats per les reformes dels Plans, mentre que altres han continuat exercint imperturbables llur docència davant d'un canvi estructural dels estudis, i encara uns altres han respost introduint lleugers retocs en el programa que venien desenvolupant fins llavors.

Per altra banda, els Plans mai no entren en vigor immediatament després de llur publicació, alguns no hi han entrat mai o ho han fet de forma desnaturalitzada. Aquest nou factor d'incertesa suposa una laboriosa investigació, els fruits de la qual no fóren d'aplicació immediata al nostre treball. També hi ha el fet que la Construcció Arquitectònica no ha estat sempre una assignatura única en un sol curs, la qual cosa dificulta un punt més la investigació.

Per això el professor i els seus programes i apunts són definitivament el nexce que relliga els Plans d'Estudis amb la seva aplicació a les aules. Aquest és el motiu d'haver investigat, encara que somerament en les biografies d'alguns professors; alguna circumstància de la seva vida acadèmica ens ha aclarit aspectes que fan viable l'anàlisi de llurs programes.

Efectivament, si l'objectiu central de la tesi és l'estudi dels programes i dels apunts de Construcció Arquitectònica, és indefugible conèixer la trajectòria dels professors que els han redactat o dictat.

La decisió no és immediata, doncs un cop disposavem dels programes i dels apunts semblava suficient ordenar-los i establir uns criteris d'anàlisi que premetessin la deducció d'unes conclusions lògiques.

Però, en primer lloc, a tal programa no corresponen tals apunts i, com hem dit, un mateix professor pot haver exercit en Plans d'Estudis diferents i el laborat, en conseqüència, programes diferents. Per altra banda, els documents disponibles no sempre eren suficients i, de vegades contradictoris.

Solament investigant alguns aspectes de la biografia acadèmica dels professors podíem arribar a aclarir mínimament la pertanyença d'un Programa o d'uns Apunts a una època determinada.

Seguint aquest mètode arribem a la determinació d'unes etapes docents encapçalades amb el protagonisme del professor de Construcció Arquitectònica del moment i el seu programa.

El present capítol està dedicat precisament a l'establiment d'aquestes ETAPES que pautaran les successives investigacions.

Algunes dades sobre alguns dels professors de Construcció i la seva vida docent figuren en un ANNEX al final del present capítol.

En el quadre següent figuren els professors en correspondència amb els Plans d'Estudis, destacant-hi els professors de Construcció Arquitectònica.

PLANS D'ESTUDIS,

PROFESSORS,

1844,	.....
1848	.....
1855	.....

NEIXEMENT DE L'ESCOLA D'ARQUITECTURA DE BARCELONA

1864	RRABASSA/ <u>SERRALLACH</u>
1875	RRABASSA/ <u>SERRALLACH</u>
1896	Rogent, Llatas, <u>BASSEGODA AMIG6</u>
1914	<u>BASSEGODA AMIG6</u> /FLORENSA/(BASSEGODA, MUSTÉ 1)
1933	FLRENSA/ <u>BASS. MUSTÉ 1, 2, 3</u> /SOL. MORALES01, 02, 03.
1957	<u>SOL. MORALES1</u> /BASS. MUSTÉ4/BASS6 01/SOL. MOR04.
1964	<u>SOL. MORALES 2</u> /MANYA1, 2, 3/SIERRA1/PRICIO 01, 02.
1973	BASS61/ <u>SOL. MORALES3</u> /MANYA4/SIERRA2, 3/RAMDS a, b.
1979	BASS62/ <u>PARICIO</u> /MANYA5/DIAZ/CASTRO/RAMDS-GMN, PLA.

COMENTARI AL QUADRE

Els professors subratllats en el quadre són els que han ocupat la càtedra de Construcció Arquitectònica (o assignatura equivalent) en les diverses etapes de la història de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona. Tot seguit exposarem alguns dels trets de les trajectòries docents d'alguns d'ells, que resulten aclaridores per a esbrinar la marxa de l'assignatura en els diversos períodes determinats per la vigència dels Plans d'Estudis.

2.2.2. ALGUNS PROFESSORS DE L'ESCOLA DE BARCELONA.

2.2.2.,1. LEANDRE SERRALLACH I MAS.

1. NOTES BIOGRAFQUES.

En un document de l'expedient personal del professor Leandre Serrallach i Mas, datat el 26 d'abril de 1879, hi consta que des del curs 1871-72, fins a l'actual desempejà en interinitat -no com auxiliar d'un altre catedràtic- la càtedra de "Aplicación de los Materiales a la Construcción y [ ]decoración..." "por no haber sido provista la misma cátedra en propiedad desde su creación".

El 22 de novembre de 1875 fou nomenat catedràtic interí de l'assignatura esmentada en l'Escola Oficial d'Arquitectura de Barcelona.

També es diu en el mateix document que desempejà, sense remuneració, la càtedra de 1er. curs de Projectes des de 1871 a 1876.

Serrallach, a cavall entre els plans d'estudis de 1864 i 1875 i entre l'Escola Provincial i la Superior d'Arquitectura, explicà, inicialment ell sol, els Materials de 1er. curs (*Nocions de Mineralogia i Química, Materials* en 1864 i *Coneixement de Materials* el 1875) i Construcció de 2on. (*Manipulació i ús dels Materials* en 1864 i *Aplicació dels Materials a la Construcció* el 1875) fins l'any 1889 en que, coincidint amb la mort d'En Serrallach, Gallissà i Soqué es fa càrrec, com auxiliar, de l'assignatura de Materials i Bassegoda i Amigó de la de Construcció.

Aixó vol dir que explicà a l'Escola dues matèries diferents de l'àrea de Construcció que ens ocupa, a més de la de projectes esmentada. Cal aclarir que aquelles dues matèries diferents constituïen, en el Pla '64 primer vigent a l'Escola, una sola càtedra; és en el Pla de 1896 quan Materials (Aplicaciones...19) i Construcció formen dues assignatures diferenciades en dues càtedres diferents.

2. ANALISIS.

Segons Joan Bassegoda i Nonell, Serrallach nasqué l'any 1837, a Barcelona.

Intentà ingressar a l'Escola de Mestres d'Obres de Llotja, essent-hi refusat per massa jove, doncs només tenia 17 anys. La carrera d'arquitecte la cursà a Madrid, obtenint el títol el 1862; a l'Escuela Especial de Arquitectura que encara depenia de l'Academia de Bellas Artes, doncs no s'en emanciparia fins el 1864.

Fou acadèmic de la Real Academia de Belles Arts de Sant Jordi i de la Real de Ciències i Arts.

El mateix J. Bassegoda diu que Serrallach fou professor de l'escola lliure d'Arquitectura establerta a Barcelona l'any 1869.

L'obra més notable que construí, no pel seu valor arquitectònic sinó per la seva significació urbana, foren les anomenades "cases d'En Cerdà" a Consell de Cent-Llúria, promogudes per un tal Cerdà.

Sembla ser un error, arrossegat per diversos historiadors, el fet de confondre el Cerdà promotor de les cases de l'Eixample, amb Ildefons Cerdà, l'autor del conegut Pla urbanístic. Sembla que estrcat de dos Cerdà diferents, sense cap mena de vincul de parentela.

Altres obres les construí a Sant Gervasi de Cassoles, al Carrer Ali-Bei-Bailén, Aribau, 32 i Casp, 30. També participà a l'Exposició Nacional de Belles Arts, l'any 1862, amb un projecte de Teatre i un altre de Baptisteri.

2. PUBLICACIONES.

Les publicacions d'En Serrallach que cita Bassegoda són:

-Consideraciones acerca de la intervención del arte, la ciencia y la industria en la arquitectura.

-Construcciones retrospectivas; época romana, 1882.

-Observaciones acerca de las causas que constituyen el estado actual de la arquitectura, 1884.

-Monumentos romanos de Tarragona, 1886.

-Apunts de Construcció, recopilats per Bassegoda i Amigó.

3. TESTIMONIS.

Història de l'Art Català , Ed. 62, vol.VI:

pgs. 170: "... Serrallach treballà per la Societat del Foment de l'Eixample de Barcelona de la que també era soci el mateix Cerdà,

Segons Lluís Permanyer: "... pese a que nunca fue una plaza y tampoco tuviera nada que ver con el ingeniero se llamó Plaza Cerdà ..... Mientras el planificador del Eixample se llamaba Ildefonso Cerdà i Sunyer, este promotor era Josep Cerdà i Soler. Ni siquiera eran primos."

pàg. 263 es cita una opinió de Serrallach: " *No ignoramos que el eclecticismo no ha constituido, ni es capaz de constituir una arquitectura con carácter propio, pues nada afirma; sabemos que no puede considerarse más que como doctrina de estudio y de conocimiento; però té una missió, la de iluminar las inteligèncias, procurar la serenidad con los espíritus y ofrecer un terreno neutral donde puedan aunarse las fuerzas per quan els arquitectes s'adonin de la necessitat de tornar a mirar les pasadas grandezas, al marge de les modes.*

-s'hi cita el treball de Serrallach : "Observaciones acerca de las causas....." a la nota nº 345 del Tom esmentat;

SERRALLACH I MAS, Leandro: *Discurso sobre el tema observaciones acerca de las causas que influyen en el estado actual de la arquitectura*, Academia Provincial de Bellas Artes, Barcelona 1884, pp. 25-26.

4. APUNTS DE CONSTRUCCIÓ.

El document que hom ha utilitzat en aquesta tesi, per a estudiar els apunts de Construcció de l'ESAB, són els que prengué en les classes d'En Serrallach l'alumne Leandre Albareda durant els cursos 1873-74 i '74-75.

Tenen dues parts, dedicades respectivament a Materials i Construcció doncs, a l'època, Serrallach era professor d'ambdúes assignatures.

SERRALLACH FOU SUCCEÏT EN LA SEVA CATEDRA PER BASSEGODA I AMIGÓ, PRIMER ESPORÀDICAMENT A CAUSA DE MALATIA, DEFINITIVAMENT L'ANY 1990.

LA DATA DE 1990 LA PRENDREM COM LA DEL TRASPAS D'ETAPA, ATÉS EL GRAN CANVI QUE S'OPERA EN LA SUCCESSIÓ DE SERRALLACH PER BASSEGODA I AMIGÓ.

2.2.2.2. JOAQUIM BASSEGODA I AMIGÓ.-

1. NOTES BIOGRÀFIQUES.

El currículum acadèmic d'En Joaquim Bassegoda i Amigó figura al seu expedient en l'arxiu de professors de l'Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona, en una certificació de 5 jul 1917 i en un full de mèrits del 12 oct. 1896 escrita i signada pel propi J. Bassegoda:

- 1.- 18 juny 1879. Títol d'arquitecte discernit pel Ministeri de Foment.
- 2.- 1 febrer 1886. Substitut personal de D. Leandro Serrallach "explicando aquel año la mitad del curso de Construcción por enfermedad de dicho profesor." El curs 1886-87 explicà mig curs pel mateix motiu.
- 3.- 2 decemb. 1889. Auxiliar interí sense sou, nomenat per l'Exm. Sr. Rector. El curs 1889-90 va explicar, a causa de la malaltia de Josep Artigas, durant dos mesos les assignatures de Història de l'Arquitectura i Tecnologia.
- 4.- 1 març 1890. Per causa de la mort del Sr. Serrallach començà d'explicar l'assignatura de Construcció.
- 5.- 13 novemb. 1891. Auxiliar interí a la càtedra de Construcció. Anomenat pel Director General d'Instrucció Pública amb un sou de 1500 pts., equivalent a la meitat de l'haver del professor numerari.
- 5' octubre 1900. Pren part en el concurs d'ascens entre auxiliars per a la provisió de la Càtedra de Topografia vacant en l'Escola de Madrid.
- 6.- 20 novemb. 1903. Professor auxiliar numerari de l'assignatura de Construcció.
- 7.- 6 febr. 1904. Professor numerari de Tecnologia i Arquitectura Legal.
- 8.- 19 abril 1905. Professor numerari de Construcció per oposició, amb un sou de 3000 pts. L'1 de maig cessava en Tecnol. i Arq. Legal.
- 9.- 30 novemb. 1911. Increment del sou en 500 pts per acord de l'Exma. Diputació. El 18 de febrer de 1914, increment per quinquenni.
- 10.- 23 oct. 1914. Professor de Construcció de 2on curs.
- 11.- 20 juny 1917. Confirmat, en passar l'ESAB a l'Estat.
- 12.- 13 novemb. 1919. Sou anual de 8000 pts per la càtedra de Construcció 2on. Eren Director Accidental Borrell i Cardona i Catedràtic Secretari, Catà i Catà.

13.- Curs 1923-24,.... és el darrer curs que Bassegoda i Amigó signa actes d'exàmens. Fins el curs 27-28 en que Bassegoda i Musté es féu càrrec de la càtedra de Construcció 2òn, aquesta estigué ocupada interinament per P.Cendoya.

Podem resumir el *curriculum* del professor Bassegoda i Amigó en els següents trets:

El 18 juny de 1879 rebé el seu títol d'arquitecte, discernit pel Ministeri de Foment.

A mitjàn curs 1885-1886 hagué de substituir a Serrallach "explicando aquel año la mitad del curso de Construcción por enfermedad de dicho profesor."

El curs 1886-87 explicà mig curs pel mateix motiu.

El 1889, fou nomenat *auxiliar interi* sense sou. El curs 1889-90 va explicar, a causa de la malaltia de Josep Artigas, durant dos mesos les assignatures de Història de l'Arquitectura i Tecnologia.

Per causa de la mort del Sr. Serrallach començà d'explicar l'assignatura de Construcció el curs 1890 i l'any següent ho feu com *auxiliar interi* a la càtedra de Construcció. Anomenat pel Director General d'Instrucció Pública amb un sou de 1500 pts., equivalent a la meitat de l'haver del professor numerari. El mateix any 1900 pren part en el concurs d'ascens entre auxiliars per a la provisió de la Càtedra de Topografia vacant en l'Escola de Madrid.

Fou nomenat *professor auxiliar numerari* de l'assignatura de Construcció, l'any 1903 i el 1904, *professor numerari* de Tecnologia i Arquitectura Legal.

Finalment, el 19 abril 1905, esdevé *professor numerari* de Construcció per oposició, amb un sou de 3000 pts. L'1 de maig cessava en Tecnològ, i Arq. Legal. El sou li fou incrementat l'any 1911, en 500 pts per acord de l'Exma. Diputació. El 18 de febrer de 1914, rebé un altre increment per quinqueni. Amb la reforma del Pla d'Estudis de 1914 és proposat i nomenat *professor* de Construcció de 2òn, curs i confirmat el

1917, en passar l'ESAB a l'Estat. El 13 novemb. 1919 se li fixa un sou anual de 8000 pts per la càtedra de Construcció 2òn, Eren Director Accidental Borrell i Cardona i Catedràtic Secretari, Catà i Catá.

L'esment tan reiterat dels sous i de llurs augments l'hem fet, a títol informatiu, per a ressaltar dues coses interessants: la primera, confirmar la dada relativa al fet que els professors de la primera fornada cobraven la meitat del sou; la segona, l'anècdota referida per J. Bassegoda i Nonell, segons la qual Bassegoda i Amigó, en percebre els atrassos dels sous de professor, s'els ficà a la butxaca d'on li fóren sustrets per un "pispa", cosa que no alterà gairebé gens el proverbial comportament impertorbable del nostre personatge.

El curs 1923-24 és el darrer que Bassegoda i Amigó signa actes d'exàmens. Fins el curs 27-28 en que Bassegoda i Musté es féu càrrec de la càtedra de Construcció 2òn, aquesta estigué ocupada interinament per P.Cendoya.

El professor Bassegoda i Amigó ocupà també el càrrec de Director de l'Escola de Barcelona els cursos 1920-22.

2. ACTIVITAT PROFESSIONAL

Llibre del Centenari pàg. 263: "La seva obra és molt extensa ja que va treballar amb el seu oncle Pere Bassegoda i Musté M. d'O, i associat amb el seu germà Bonaventura.

Realitzacions més importants:

- 1891-92 Casa Bosch i Alsina (plaça Catalunya) amb Pere i Bonaventura.
- 1894 Capella del Convent de les Carmelites de Gràcia.
- 1906 Col·legi Comtal (carrer Amadeu Vives, 6). Premi anual de l'Ajuntament, (va col·laborar amb Bonaventura).
- 1908 Casa Berenguer (carrer Diputació, 246) (col·labora amb Bonaventura).
- 1929 Altar de St. Francesc d'Asís; Església Pares Dominics.

és, així mateix, autor de varies construccions particular i panteons i de la capella "Can Bros" de Martorell.

Vid. Història de l'Art Català, tom VII. index: "La Casa Bosch i Alsina de la plaça de Catalunya (1891-1892), feta pel mestre d'obres Pere Bassegoda i Mateu, home que evidentment no pertany a aquesta generació, però que col.labora aquí amb els seus fills arquitectes Joaquim i Bonaventura Bassegoda i Amigó: és una casa que té la particularitat d'intentar recrear la tradició autòctona del gòtic, actitud no massa freqüent en els medievalistes del moment que, posats a reinventar, preferien buscar models més brillants i florits que no el de l'auster gòtic català; els Bassegoda aquí empraren els arcs trevolats en algunes finestres coronelles, com a la Pia Almoina de Girona i a tants altres llocs, i coronaren l'edifici amb pinacles centrats per un medalló que recorda el de Pere Johan a la façana del carrer del Bisbe del Palau de la Generalitat; si bé també incorporaren molts altres elements menys característics del gòtic autòcton".

3. TÍTOLS HONORÍFICS

Llibre del Centenari pág. 263:

"Va ser membre de l'Acadèmia de Bones Lletres i membre de l'Acadèmia de Ciències i Arts"**,

4. PUBLICACIONS

Llibre del centenari pág. 263:

"Comunicació sobre "hormigón armado" **.

1887 Monografia sobre la catedral de Girona.

1911-12 Va iniciar un diccionari d'artistes catalans de l'Edat Mitjana.

1936 "Últimes Evolucions de la Volta Ogival".

**Cal destacar que la comunicació que féu a la Reial Acadèmia de Ciències i Arts va ser amb motiu de la seva recepció en aquella institució. Es

tracta d'un estudi sobre formigó armat reproduït parcialment en l'Anuari de 1925 de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya.

En la comunicació que comentem, Bassegoda fa manifestacions notables: després d'introduir la història i evolució del sistema modern del F.A., recordant-ne l'ús que en feren els *romans*, diu coses com aquesta:

.... Tanto es así, que nuestra Cataluffa ha sido algo refractaria a adoptar el nuevo sistema, no por rutinarismo, sino porque el coeficiente de economía que según los autores debe producir en el conjunto de la obra, aquí resulta notablemente menor y aun en ciertos elementos del edificio no puede competir con nuestra antigua construcción de ladrillo. Tengo para mí, que si en lugar de copiar los sistemas inventados en el extranjero nos hubiésemos dedicado a aplicar armaduras metálicas a nuestras fábricas de ladrillo y particularmente a nuestras bóvedas tabicadas, habríamos logrado aumentar su resistencia a la extensión y por consiguiente la economía.

Més endavant explica la superació que el formigó feu en la seva utilització com un element estructural respecte del ferro destinat, semblava, a ocupar el lloc preeminent en la nova arquitectura, pel fet que aquest es malmet en dilatar-se i contraure's i també en rovellar-se.

Pel que fa al valor arquitectònic de la nova tècnica, és força notable el que Bassegoda manifesta:

Hace cuatro siglos que la Arquitectura no vive más que de formas prestadas a épocas anteriores.....; y creo sinceramente que para solucionarlo es absolutamente necesario prescindir de ésta y atenerse a las nuevas formas y proporciones que impone la técnica del hormigón armado. El talento y el gusto, cuando no el genio del moderno arquitecto, sabrán dar a la composición del edificio aquel sentimiento de la forma que caracteriza la obra de arte, pero que, en la esfera social no tendrá la unidad que ha tenido en otras épocas, porque carece de ella nuestra revuelta y heterogénea sociedad.

5. FONTS:

- 1.-Arxiu de professors de l'ETSAB.
- 2.-Llibre de l'Exposició Commemorativa del Centenari de l'ETSAB.
- 3.-*Divagaciones retrospectivas de un secretario indiscreto*, B. Bassegoda i Musté, 1950
- 4.-Anuari de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya de l'any 1925. Pàg.13

6. APUNTS DE CONSTRUCCIÓ.

Els apunts que serveixen de base per a l'estudi de l'ensenyament de Bassegoda i Amigó en la càtedra de Construcció de l'ESAB són els que hi ha, en exemplars ològraf i mecanografiat (aquest reel, laborat pel seu nebot Bonaventura), a la Càtedra Gaudí, dirigida per Joan Bassegoda.

MALGRAT QUE EN LA VIDA DOCENT DE BASSEGODA I AMIGÓ TINGUEREN LLDC NOMBROSES REVISIONS DELS PLANS D'ESTUDIS: 1875, 1886, 1896, 1914, LA SEVA TRAJECTÒRIA PEDAGÒGICA NO S'EN VEGUÉ AFECTADA. ELS SEUS APUNTS, NASCUTS AMB UNA SÒLIDA ESTRUCTURA, S'ANAVEN INCREMENTANT ADDITIVAMENT, PERÒ NO VARIAREN SUBSTANCIALMENT. LA CONTINUITAT DEL MAGISTERI DE BASSEGODA I AMIGÓ ESTIGUÉ ASSEGURADA EN ELS PRIMERS ANYS DE L'ETAPA SEGÜENT, GRACIES AL PROGRAMA DEL SEU NEBOT BASSEGODA I MUSTÉ, INSPIRAT EN EL DE L'ONCLE.

EL CANVI D'ETAPA ES PRODUIRA EN VIDA DE BASSEGODA AMB LA REFORMA DEL REGLAMENT de 1914 AMB L'ENTRADA DE FLORENSA A LA CATEDRA D'ESTEREOTOMIA, QUE EL NOU PLA ANOMENA CONSTRUCCIÓ 1er.

2.2.2..3. ADOLF FLORENSA I FERRER.

1. NOTES BIOGRÀFIQUES.

Els documents que figuren a l'arxiu de professors de l'escola d'Arquitectura de Barcelona sobre el professor Adolf Florensa i Ferrer són els següents:

- 1.- 15 novemb.1913, Nomenament de Auxiliar de Perspectiva i Ombres, Estereometria i Topografia de l'ESAB amb el sou de 1500 pts anuals a proposta de la Junta de Professors de l'Escola. Tot seguit, en aquesta còpia simple, es transcriuen el títol i la presa de possessió.
- 2.- Aprox. 1913, Instància d'En Florensa on exposa que: L'any 1901, em morí D. Emili Llatas, es féu càrrec de les classes de 6^a Dª Rovira i Rabassacatedràtic de Persp i Estereotom., demanant, a més, gratificació per acumulació de càtedres, que la Diputació denegà, tot i instant al'Escola que proveís la plaça vacant. Aquesta ho sollicità del Ministeri, que no ho feu i Rovira es negà, el curs de 1912, a seguir donant classes. La Junta acordà nomenar a Florensa interinament i el Ministeri ho acceptà, però "...por retrasos nada raros tratándose de asuntos oficiales..."(sic), no ho publicà fins el 13 de novembre, Florensa reclama la gratificació que li correspon, el temps que li correspon, adduint els precedents de F.de P. Nebot, Darder i Catà.
- 3.- 27 juliol 1914, Partida de neixement on es certifica que Adolf Florensa i Ferrer nasqué el 15 maig 1889 al pis 1er. del nº4 de la Plaça de la Sal de Lleida.
- 4.- 9 decemb.1939, Títol de catedràtic numerari a favor de Florensa, Director de l'Escola: Soler i March.
- 5.- 1 febrer 1952, Demana jubilació voluntària, atesos els més de 40 anys de servei, per motius de salut.
- 7.- 1 febrer 1952, FULL DE SERVEIS signat pel Director F.deP. Nebot i el Secretari Bonaventura Bassegodà on hi figura el curriculum professional i docent.
- 6.- 31 decemb.1952, Certificat mèdic sobre l'infart sofert pel Florensa el setembre del '51, recomanant disminució d'esforços físics, intel·lectuals i emotius.

** Segons el curriculum esmentat al Doc.7 , Florensa prengué possessió del càrrec de professor auxiliar interí de Perspectiva i Ombres el 13-11-1913, de professor auxiliar el 17-6-14, de prof. aux. numerari el 23-6-17 i, finalment, de catedràtic numerari de Mecànica racional i Construcció 1er. el 10-2-21. Cessà el 20-7-53.

Podem resumir els següents trets dels documents citats:

Segons la partida de neixement que figura en l'expedient personal a l'arxiu de l'Escola, Adolf Florensa i Ferrer nasqué el 15 maig 1889 al pis 1er, del nº4 de la Plaça de la Sal de Lleida.

Pel que fa a la seva biografia acadèmica, el 15 de novembre de 1913 fou nomenat *auxiliar* de Perspectiva i Ombres, Estereotomia i Topografia de l'ESAB amb el sou de 1500 pts anuals, a proposta de la Junta de Professors de l'Escola.

Hi ha una instància d'En Florensa de l'any 1913, en la que exposa els fets següents:

L'any 1901, en morir D.Emili Llatas, es féu càrrec de les classes de Gè Dè Rovira i Rabassa-catedràtic de Persp i Estereotom., demanant, a més, gratificació per acumulació de càtedres, que la Diputació denegà, tot i instant al'Escola que proveís la plaça vacant. Aquesta ho sollicità del Ministeri, que no ho feu i Rovira es negà, el curs de 1912, a seguir donant classes. La Junta acordà nomenar a Florensa interinament i el Ministeri ho acceptà, però "...por retrasos nada raros tratándose de asuntos oficiales..."(sic), no ho publicà fins el 13 de novembre. Florensa reclama la gratificació que li correspòn, el temps que li correspòn, adduint els precedents de F.de P. Nebot, Darder i Catà.

Segons el currículum adjunt al seu full de serveis, Florensa prengué possessió del càrrec de professor auxiliar interí de Perspectiva i Ombres el 13-11-1913, de professor auxiliar el 17-6-14, de prof. aux. numerari el 23-6-17 i, finalment, de catedràtic numerari de Mecànica racional i Construcció 1er, el 10-2-21. Cessà el 20-7-53.

Els mèrits que hi figuren son:

- Títol D'Arquitecte l'any 1913.
- Membre de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona des de l'any 1921.
- Arquitecte de l'Ajuntament de Barcelona des de 1935.
- Professor de l'Institut d'Art Mediterrani de la Sorbonne en 1934.

Hi ha un títol de catedràtic numerari a favor de Florensa que data del 9 de desembre de 1939, essent director de l'Escola Alexandre Soler i March.

L'1 de febrer de 1952 demana la jubilació voluntària, atesos els més de 40 anys de servei, per motius de salut. El 31 de desembre de 1952 presenta un certificat mèdic sobre l'infart sofert el mes de setembre del '51, recomanant-li la disminució d'esforços físics, intel·lectuals i emotius.

2. PUBLICACIONS.

* FIGUREN EN EL FULL DE SERVEIS COMENTAT:

- Acústica de las salas de audición.
- El éntasis en las columnas clásicas. Juan de Caramuel y su arquitectura oblicua.
- El espíritu científico en los tratadistas de Arquitectura.
- Arquitectura gótica civil catalana.
- Traducció de l'alemany:

Capítols de construcció i tractat de ciutats del *Tagebuche des Baningenieurs*" de Foeter +????

.....

* PUBLICACIONS QUE NO FIGUREN AL FULL DE SERVEIS:

- Problemas que plantea la restauración de monumentos, *Sessió inaugural de l'Acadèmia del 22 de desembre de 1950.*

2. ANALISIS.

* PUBLICACIONS A L'ETSAB PROCEDENTS DONACIÓ VÍDUA FLORENSA 1987.

- Alguns detalls i exemples d'aplicació d'acústica arquitectònica, *Memorias de la Academia de Ciencias y Artes de Barcelona*, Juliol de 1933.
- Ildefonso Cerdá, el hombre y su obra, *edición de homenaje*, ...????
- LA "DRASSANA" ou chantier de constructions navales a Barcelone, Paris, 1959.
- L'Hôtel de Ville de Barcelone, Paris, 1959.
- Guarini e il mondo islamico, Torino, *Accademia delle scienze*, 1970.
- L'architettura di Spagna a Malta, Malta, 1957.
- La época de Velázquez vista por un arquitecto, *Estudios velazqueños*, Universidad de Barcelona, 1962.
- Historia del urbanismo en Barcelona, *Del Plan Cerdà al Area Metropolitana*, Amb V. Martorell Portas i V. Martorell Otzet.
- L'architettura popolare in Ibiza come contributo allo studio dei rapporti di Malta con le culture architettoniche mediterranee, Malta, 1967.

3. TESTIMONIS.

Història de l'Art Català, Ed.62, Vol.VIII.

Pàg. 46:

"L'exposició commemorativa del centenari de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona, que tingué lloc a la sala d'actes del Palau Nacional de Montjuïc el 1977, va fer llum sobre l'activitat de l'Escola en els anys vint, etapa molt poc coneguda.

El primer fet a esmentar és el canvi de molts professors tot donant pas a P. Domènech Roura, F. de P. Nebot, Félix d'Azúa, E. Noba, A. Florensa, ... Com a nexa d'unió entre ells cal significar la seva radical posició antimodernista".

Pàg. 53:

"Situava Josep Goday, no amb la casa de Correus de Barcelona, de notables reminiscències postherrenianes, sinó amb els edificis de les Escoles de Barcelona, en l'inici de la tendència mediterrània. Després col·loca algunes obres de Rafael Masó, Josep M. Pericàs, Josep M. Jujol, Adolf Florensa, per determinar els dos grans grups que, una mica després,

fusionat el popular i el brunelleschià, significaran, segons ell, la imposició de la tendència mediterrànista . . . ".

Pàg. 56:

"Dins la influència italiana, cal assenyalar algunes obres d'Adolf Florensa a la Via Laietana de Barcelona -les dues cases de Cambó (1921-1923), el Casal del Metge (1919)- amb connotacions classicistes més àmplies;".

Pàg. 97:

"El gener de 1925 sortia l'edició de "La ciutat i la casa". La dirigia Rafael Benet, que en aquell moment tenia un llarg historial com a crític, i que també dirigia la pàgina artística de "La Veu de Catalunya"; la patrocinava l'Associació d'Arquitectes de Catalunya i formaven el consell de redacció: Miquel Madorell, Cèsar Martinell, Ramon Raventós, Lluís Girona, Climent Maynés i Adolf Florensa".

Pàg. 106:

"A la Casa de la Ciutat de Barcelona també es van realitzar notables modificacions, que van dur a terme els arquitectes Adolf Florensa i Francesc Folguera, assessorats pel director de l'Arxiu Municipal, Agustí i Duran Sanpere. La revalorització arquitectònica consistí bàsicament a deixar lliure d'afegits la façana gòtica, l'alliberament del pati central dels annexos d'oficines que el compartimentaven; el pati del primer pis fou arranjat suprimint diversos elements que Ll. Domènech i Montaner va col·locar-hi el 1888. La supressió de nombrosos despatxos que reportà aquesta obra, alhora que el mateix creixement de la ciutat, tot plegat féu que l'edifici s'ampliés de manera considerable, tot aixecant un nou pis i la nova construcció del carrer de la Ciutat".

Pàg. 131:

"Organitzada per l'Associació d'Arquitectes de Catalunya, la Sala Parés presentà una mostra que recollia treballs de vint-i-cinc arquitectes més un del GATCPAC. Van donar-hi dues conferències, A. Florensa "en nom d'aquells que encara no han abandonat l'arquitectura d'inspiració clàssica o, com si diguéssim, com a representant dels arquitectes passats de moda" i

J. Ll. Sert en nom de la nova arquitectura. El ventall de projectes anava des del classicisme d'un Fomento del Trabajo Nacional, a Barcelona, de J. Goday i A. florensa, a la coneguda casa de lloguer del carrer Muntaner barceloní de J. Ll. Sert".

Pàg. 203:

Sobre el monument que hi ha a la cruïlla dels carrers Diagonal i Passeig de Gràcia a Barcelona se'ns diu el següent: "El retòric i elefantisiac projecte de Miquel Blai fou rebutjat per construir-se el projecte obelisc dels arquitectes A. Florensa i Vilaseca, amb el retrat d'una figura de la República, obra de l'escultor J. Viladomat. Amb la dictadura franquista es convertí en monument a la Victòria; se substituí l'escultura de la part alta per una monumental àguila i una estçatua de la Victòria al peu, obra de F. Marés".

Pàg. 205:

"El monument dels Caiguts de Terrassa és obra de Frederic Vifalls i Jaume Bazin. El de Barcelona van realitzar-lo els arquitectes Vilaseca i A. Florensa i l'escultor J. Clarà".

Els testimonis sobre l'activitat docent de Florensa són nombrosos:

".....La voluntat d'implantació cultural dels seus ensenyaments, seguint la tradició dels vells mestres de l'Escola que havien marcat aquesta tradició: Rogent, Domènech, Jujol, Ràfols, Florensa, etc. Els mestres que saberen explicar-nos l'arquitectura gòtica tot pintant una aquarel·la o dibuixant l'aparell d'un cap-i-alt de Marsella, i que pogueren fer-nos entendre l'espai de les cúpules barroques a través d'un exercici de geometria descriptiva."

Parlament del Director de l'ETSAB (Oriol Bohigas) en l'ocasió de l'Homenatge al catedràtic Manuel de Solà-Morales de Rosselló.

"En florensa era professor de Construcció. Un professor excel·lent perquè sabia organitzar l'assignatura com un ventall de temes molt diversos que tots portaven cap a aspectes essencials de l'arquitectura. Parlava dels sistemes de construcció en pedra, en fusta i ferro. Però dedicava la major part del curs a la primera part i quan es referia a exemples concrets ho feia sempre sobre edificis gòtics. Amb ell vàrem aprendre coses tan aparentment inútils com el traçat i l'aparell de cap-i-alt de Marsella, de la volta de quatre punts i de les dovelles a salt de cavall. Però amb aquesta temàtica aparentment tan poc adequada a les tècniques modernes vàrem aprendre coses fonamentals, no solament totes les relacions lògiques entre forma i construcció, sinó alguna cosa encara més permanent: com calia interpretar qualsevol època històrica en funció d'unes realitats més complexes que els simples estereotips visuals.

Oriol Bohigas, *Combat d'incerteses*, Ed. 62, Barcelona, 1989.

Altres testimonis:

Bassó a l'homenatge a Solà-Morales.

S._Morales, en l'entrevista amb AC. (vid.)

Id. Montero. (vid.)

4. APUNTS DE CONSTRUCCIÓ.

N'hem aconseguit reunir tres versions:

-La que ens deixà fotocopiar el professor Solà-morales, que consta de dos toms, un de text i un de figures.

-Una segona donada per Alfonso Sierra, malauradament incompleta.

-Una tercera, cedida per l'arquitecte Canyelles, on solament hi ha el text, de millor qualitat que el de la primera versió, però no les il·lustracions.

Totes tres són molt semblants, en essència, de manera que permeten deduir una trajectòria docent d'En Florensa força linial.

ATÈS QUE LA INCORPORACIÓ DE FLORENSA A LA CATEDRA DE CONSTRUCCIÓ 1er. DEL NOU PLA D'ESTUDIS DE 1914 SUPOSA UN CANVI TRANSCENDENTAL EN LA TRAJECTÒRIA PEDAGÒGICA DE L'ESCOLA DE BARCELONA, PRENDREM L'ANY 1914 COM EL DE TRASPAS DE L'ETAPA 2 A LA 3.

2.2.2..4. BONAVENTURA BASSEGODA I MUSTÉ.

1. NOTES BIOGRAFÍQUES.

A l'expedient personal del professor Bassegoda i Musté en l'arxiu de professors de l'ETSAB hi figuren els següents documents:

- 1.- 20 febrer 1933, Cessament del càrrec de catedràtic de Construcció Arquitectònica per motiu d'ascens al nº 22 de l'escalafó de catedràtics de les Escoles Superiors d'Arq. de Barcelona i Madrid.
- 2.- 1 sept. 1942, FULL DE SERVEIS. *Es comenta conjuntament amb el document nº 4, en apartat posterior, Redactat per Marino Canosa, Secretari accidental.*
- 3.- 11 jul 1946 Ofici signat pel diputat ponent de Cultura dirigit al Director de l'ESAB, manifestant la seva satisfacció pel nomenament del catedràtic Bassegoda i Musté com assessor de les pràctiques dels alumnes de la branca de Construcció de l'Escola Elemental de Treball.
- 4.- 30 nov. 1957, FULL DE SERVEIS. *Es comenta conjuntament amb el document nº 2, en apartat posterior, Exempler ològraf.*
- 5.- 30 oct 1958, Còpia del títol i presa de possessió de Catedràtic Numerari, categoria 1ª i sou 58,560.- pts, Catedràtic-Secretari; Gil Nebot.
- 6.- 20 deceb 1961, Proposta de l'Escola per al nomenament de Secretari Honorari de l'ESAB i de recompensa amb la Gran Cruz de Alfonso X el Sabio.
- 7.- 23 gener 1962, Nomenament de Secretari Honorari.
- 8.- 23 gener 1962, A petició de l'interessat, cessament en el seu càrrec acceptat pel Director General (d'Ensenyaments Tècnics?) del Ministeri d'Educació Nacional.
- 9.- 3 juny 1966, Acta de jubilació del Ministeri.

2. ANALISIS.

---

* CURRICULUM, *Resum dels FULLS DE SERVEIS, doc. 2 i 4.*

DOCENT

A la Facultat de Ciències de la Universitat de Barcelona:

- 1.- 4 juny 1920,   Auxiliar temporal.
- 2.- 14 jul 1926,   Encarregat de càtedra d'anàlisi matemàtica.

A l'ESAB :

- 1.- 15 abril 1924,   Auxiliar interí, Primer grup. Ensenyaments científics.
- 2.- 30 març 1927,   Auxiliar numerari, id., id.
- 3.- 25 febrer 1928,   Catedràtic numerari de Construcció Arquitectònica.

Tots dos FULLS DE SERVEIS acaben en la mateixa data.

MERITS.

RECOMPENSES.

TRADUCCIONS.

PUBLICACIONS

Bastantes d'entre les que es relacionen tot seguit forem reunides en un llibre editat per la UPB titulat *Algunos ensayos sobre técnica edificatoria.*

Podem resumir els trets fonamentals de la biografia acadèmica de Bassegoda i Musté, en els que segueixen:

L'any 1920 és nomenat *auxiliar temporal* i el 1926 *encarregat de càtedra* d'anàlisi matemàtica a la Facultat de Ciències de la Universitat de Barcelona.

Ja a l'Escola d'Arquitectura, el curs 1924-25 és *auxiliar interí* del primer grup d'ensenyaments científics i el 30 de març de 1927, *auxiliar numerari*.

* A les actes de l'assignatura de Construcció dels cursos 1923-24 al 1927-28 es veu clarament com el primer dels cursos esmentats és el darrer de J. Bassegoda i Amigó i el segon, el primer en que Bassegoda i Musté substituï al seu oncle. Els tres cursos 1924-25, 25-26 i 26-27 ocupà la càtedra de Construcció 2on. Cendoya, que signava les actes corresponents.

Una dada curiosa que es desprèn també de la lectura de les actes, aquesta vegada del curs 1920-21, és la de que, en aquest curs, no obstant esser catedràtic de Construcció 2on. Bassegoda i Amigó, l'acta la signa Florensa. Hi figura un sol alumne, Bassegoda i Musté, amb *sobresalient*.

Finalment, el 25 febrer 1928 és designat *catedràtic numerari* de Construcció Arquitectònica.

El 20 de febrer de 1933 té lloc el seu cessament del càrrec de catedràtic de Construcció Arquitectònica per motiu d'ascens al n.º 22 de l'escalafó de catedràtics de les Escoles Superiors d'Arq. de Barcelona i Madrid.

L'11 jul de 1946 fou nomenat *assessor* de les pràctiques dels alumnes de la branca de Construcció de l'Escola Elemental de Treball.

El 30 d'oct de 1958 prengué possessió del càrrec de *catedràtic numerari* amb la categoria 1a i un sou de 58.560.- pts. El Catedràtic-Secretari era Leopold Gil Nebot.

2. ANALISIS.

L'any 1961 l'Escola el proposa per a Secretari Honorari de l'entitat i per a la recompensa amb la Gran Cruz de Alfonso X el Sabio. L'any següent és nomenat ecretari Honorari.

A petició de l'interessat, l'any 1962 cessa en el seu càrrec amb l'acceptació del Director General (d'Ensenyaments Tècnics) del Ministeri d'Educació Nacional. L'acta de jubilació del Ministeri data del 3 de juny de 1966.

2. AUTOBIOGRAFIA.

A les pàgs. 10 i 11 de la publicació de la UPB citada.

.....
* A les actes de l'assignatura de Construcció dels cursos 1923-24 al 1927-28 es veu clarament com el primer dels cursos esmentats és el darrer de J. Bassegoda i Amigó i el segon, el primer en que Bassegoda i Musté substituï al seu oncle. Els tres cursos 1924-25, 25-26 i 26-27 ocupà la càtedra de Construcció 2on. Cendoya, que signava les actes corresponents.

Una dada curiosa que es desprèn també de la lectura de les actes, aquesta vegada del curs 1920-21, és la de que, en aquest curs, no obstant esser catedràtic de Construcció 2on, Bassegoda i Amigó, l'acta la signa Florensa. Hi figura un sol alumne, Bassegoda i Musté, amb *excel.lent*.

3. TESTIMONIS.

Entrevista AC/Solà-Morales: Vid. entrevista a l'ap. 2.2.2..5.
Id. Id. AC/Bassó, Id 2.2.2..6.

Història de l'Art Català, Ed 62, Vol. VIII;
Pàg. 84:

"Les *Visions* eren un conjunt de perspectives del nucli de Barcelona antiga, on s'assenyalava allò que havia de desaparèixer, allò que s'havia de conservar i allò que s'havia de modificar .... La mostra provocà una polèmica ampla i violent contra el projecte del barri que, arran d'aquest moment, fou conegut com Barri gòtic, ja que aquest era el regust que

intensificava l'arranjament de J. Rubió. En la polèmica van intervenir-hi Rovira i Virgili, Carles Riba, J. F. Ràfols, Bonaventura Bassegoda, J. M. de Sagarra, Nicolau d'Olwer, Bofill i Mates ..."

Pàg. 112:

"La nova modalitat arquitectònica és copsada amb remarcable sensibilitat sols amb la conjunció de la simple bellesa de la superfície plana. .. Lluïdament, també Bonaventura Bassegoda escrivia *si davant la genial creació de l'eminent arquitecte Mies van der Rohe queda atònit algun que altre espectador lleuger, i, arriba a preguntar-se si es troba enfront d'una construcció inacabada, tot esperit cult i desvetllat s'inclina amb admiració, o amb respecte, en comprendre la significació d'una lluita àrdua i tenaç per alliberar-se de convencionalismes artístics i de la fèrula de les formes consagrades ...*".

Pàg. 203:

Sobre la nova arquitectura alemanya se'ns diu el següent: "Però aquesta arquitectura no creava una admiració capaç de ser emulada. B. Bassegoda és molt explícit en el seu comentari: *L'expressió de l'ordre i de la força es concentra en la repetició valenta d'elements d'enormes dimensions en extensions dilatades; efecte que als llatins ens atordeix una mica i a més desperta guspies d'ironia en Piacentini quan diu que el metre avui a Alemanya fa mil centímetres i quan s'imagina passar revista a la teoria de vigoroses pilastres acanalades com una formació militar en una filera sense armes. I el que sí feia era una exaltació de nacionalisme ...*".

vid, llista d'articles a B. Bassegoda, a l'apartat NOTES/INDEX d'aquest Tom VIII.

Bohigas "combat d'incerteses", pàgs. 14 i 310.

4. APUNTS DE CONSTRUCCIÓ.

Disposem de tota una col·lecció d'apunts i programes de Bassegoda i Musté, que ens permetran de reconstruir la seva trajectòria docent i, en conseqüència, la de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona.

El primer programa de Construcció Arquitectònica que el·laborà BASSMU fou imprès oficialment amb l'encapçalament de la *ESCUELA SUPERIOR DE ARQUITECTURA DE BARCELONA*, l'any MCMXXX, data que figura al peu de la portada.

Tanmateix, BASSMU havia estat nomenat catedràtic el 25 de febrer de 1928, ocupant des de llavors la càtedra que havia estat del seu oncle BASSAM, després de l'interregne de Cendoya (1914-28). El fascicle de petites làmines de figures que acompanyaven el programa d'oposicions d'aquell any, es correspon exactament amb el contingut del programa esmentat de 1933. Vol dir això que aquest programa ja havia estat el·laborat l'any '28. És aquest el que analitzarem, doncs el seu contingut és homologable amb els seus antecedents i conseqüents.

D'aquest programa no en tenim el text, excepte un primer fascicle dedicat a *FABRIQUES*, que figura en el dossier del nostre personatge a la Càtedra Gaudí. Aquest fascicle fou editat en regla per la llibreria Bastinos de José Bosch, l'any 1928 ! Dessota de l'epígraf: *Apuntes de Construcción Arquitectónica* hi diu: *ajustados al programa explicado en el curso 1928 a 1929 por el catedrático de la asignatura Dr. Buenaventura Bassegoda.*

Disposem encara d'un altre fascicle, que porta la data de 1935, dedicat aquest als *FONAMENTS*, completat amb unes fulles quadriculades de llibreta escolar, amb temes també de fonaments. L'encapçalament, manuscrit com la resta del text, és semblant al del fascicle comentat anteriorment. No va ser editat per Bosch, però sembla pertànyer a la mateixa família d'apunts. Com una curiositat podem dir aquí que aquest segon fascicle i les fulles de quadern, eren propietat de José Antonio Coderch y de Sentmenat, doncs aquest nom figura, sembla que ològraficament, en la primera pàgina del fascicle.

Tot el que ha estat exposat semblaria confirmar la vigència del programa i dels apunts de BASSMU al menys des de 1928 fins 1935. No obstant aquesta aparença, hi ha una cosa que ens permet dubtar d'aquesta història linial i és, simplement, el fet de l'enorme extensió del fascicle de Fonaments que pot ocupar ben be un curs acadèmic sencer, així com el contingut, que no s'ajusta gens a l'indicat en l'apartat corresponent del programa de 1930

Precisament l'any '33 es realitzà la revisió del pla d'estudis de 1914, de manera que la data posada al peu del programa esmentat, 1933, pot significar un *aggiornamento* del que BASSMU venia desenvolupant des de 1928. Però les característiques del fascicle de FABRIQUES de 1935 que hem esmentat, ens fa pensar en un canvi més radical en la trajectòria docent de BASSMU, que podria haver-se produït en el període 1930-1935.

Hi ha encara un altre indicatiu que ens fa ratificar en la idea del canvi de trajectòria esmentat: escrit amb llapis vermell, en la portada d'una còpia del programa de 1933 hi diu cursos 2º, 3º y 4º ! Possiblement, la idea de Bassmu era la de desenvolupar tot el contingut del programa en tres cursosos, a base de temes més intensius, cosa que explicaria la gran extensió del fascicle de fonaments abans comentat.

Més tard, l'any 1939, Año de la Victoria (com hi diu al peu de la data), s'imprimiren uns altres apunts d'encara major densitat (721 pàgs.) (1), amb característiques anàlogues als de 1935 esmentats, només que si en aquells hi deia 2º curso, en aquests hi diu 3er. curso i , a més, aquests són un "Curso monográfico de hormigón armado",

Alguns testimonis de posteriors catedràtics de Construcció que foren alumnes de BASSMU, Solà-Morales i Bassó concretament, permeten de reconstruir els fets del període 1930-35 en que es trenca la suposada trajectòria docent suposadament linial del nostre catedràtic.

---

(1) Malgrat la gran extensió dels apunts, en un tret irònic molt propi de Bassegoda i Musté que signa una nota *Inicial*, diu:

* *En el umbral de estos apuntes de un breve curso de hormigón armado,...* *

Efectivament, sigui esperonat pel canvi de Pla d'Estudis, sigui per motius de curiositat i interès intel·lectual personals, Bassegoda i Musté deixà de seguir el programa oficial, el laborat per ell mateix, al menys en part, per dedicar-se intensivament a temes monogràfics, naturalment dins dels que constituïen el programa de l'assignatura en els successius Plans d'Estudis vigents(2).

La creació en el Pla '33 (que romandria vigent fins la reforma de 1957) de QUATRE CURSOS de Construcció, la manca de catedràtics suficients per a cobrir-los i, repetim, els interessos intel·lectuals personals de BASSMU, explicarien l'actuació que suposem. En el llindar del Pla d'Estudis de 1957, la càtedra de 2on curs fou ocupada per Solà-Morales, ara amb el nom de Construcció Arquitectònica 1er., amb un programa totalment diferent, passant BASSMU a 3er. curs de la carrera on seguiria explicant temes monogràfics diversos, alguns dels quals figuren al recull titulat "*Algunos ensayos sobre técnica edificatoria*" editat per UPB l'any 1974, probablement fins la jubilació que figura en acta de 3 de juny de 1966.

---

(2) Una anotació feta amb llapis vermell en la portada del programa de MCMXXX ens suggereix una altra interpretació. Hi diu al darrere de les paraules CONSTRUCCION ARQUITECTONICA: *cursos 2o, 3o y 4o*. Potser l'ambició de Bassegoda i Musté era la de desenvolupar el seu programa (molt extens; més que el del seu oncle, per cert) en 3 cursos acadèmics, per tal d'adaptar-lo al nou Pla de 1933.

Això explicaria la posterior dedicació a cursos monogràfics de gran densitat.

MALGRAT QUE L'ETAPA 4 LA PODRIEM HAVER ACOTADA ENTRE ELS ANYS 1933 I 1957, DATES DE SORTIDA NOMINAL DELS PLANS RESPECTIUS, LA COMPLEXA TRAJECTORIA DE BASSEGODA I MUSTÉ DOMINARA PLENAMENT L'ETAPA, AMB UN CÒMUL DE VICISSITUDS QUE ENS PERMET NOMENAR-LA COM *L'ETAPA DE LA CRISI (1935-1957)*,

2.2.2.,5. MANUEL DE SOLA-MORALES I ROSSELLÓ.

1. NOTES BIOGRAFÍQUES.

Els documents més significatius que componen l'expedient personal del professor Solà-Morales són:

- 1.- 31 agost 1942. FULL DE SERVEIS manuscrit amb la lletra de B.Basagoda i Musté, que signa el document, *Es comenta a l'apartat CURRICULUM.*
- 2.- Sense data. FULL DE SERVEIS ,anàleg a l'anterior. *Vid. apartat CURRICULUM.*
- 3.- Sense data FULL DE SERVEIS mecanografiat. *Vid apartat CURRICULUM.*
- 4.- 7 juliol 1967. Nomenament de Director de l'ETSAB.
- 5.- 10 juliol 1969. CURRICULUM VITAE en impresos "ad hoc", signat per l'interessat. *Solament estan omplerts els apartats relatius a dades personals i a l'activitat docent ; resten buits els de beques, publicacions, varis,etc, vid, apartat CURRICULUM.*
- 6.- 21 març 1974. Cessament en el càrrec de Vicerrector de la UPB, a petició pròpia.
- 6.- 29 febrer 1980. Cessament per jubilació en el càrrec de Catedràtic.

.....

BIOGRAFIA.

Dades provinents del llibre del Centenari de l'ESAB

Dades provinents de l'aportació de B.Basagoda i Musté en l'opuscle d'HOMENATGE publicat per la UPB amb motiu de la seva jubilació el 26 de febrer de 1980.

.....

2. CURRICULUM.

DOCENT.

- 1.- 22 maig 1933. Professor auxiliar interí del quart grup de la secció científica; Construcció i Tecnologia.
- 2.- 3 febrer 1940. Professor encarregat de curs de Electrotècnia i Instal·lacions complementàries dels edificis
- 3.- 30 novemb 1954. Catedràtic numerari de Construcció Arquitectònica, primer curs.

PROFESSIONAL

* Dades provinents dels documents 2,3 i 5.

- Secretari del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i Balears des de 1945.
- Degà-President de id.
- Comandant honorari del Cos d'Enginyers de l'Exèrcit Espanyol.
- Creu de Guerra i Medalla de campanya en la Cruzada de Liberación.
- Arquitecte-cap del Servei d'Edificació Particular de l'Ajuntament de Barcelona.
- Representant oficial d'Espanya en el Congrés "L'Habitation" a Brusel·les, 1952
- Ponent en les 5ª i 6ª Assemblea Nacional d'Arquitectes.

* Dades provinents de les NOTES BIOGRAFÍQUES de l'opuscle d'HOMENATGE .

* Dades provinents de l'aportació de Francesc Bassó en l'opuscle d'HOMENATGE

* Dades provinents de les converses que ha mantingudes l'autor de la present tesi amb el professor Solà-Morales, ja jubilat, el mes de novembre de 1985.

Vid. fotocòpia de l'entrevista al final d'aquest apartat.

3. TESTIMONIS.

-O. Bohigas. Arq de la 2a, República. Residència d'Oficials...

-Història de l'Art Català. Ed. 62, Vol. VIII.

Pàg. 203:

"Una de les obres dels anys del franquisme, realitzades a Barcelona, fou la Residència d'Oficials (1939-1940), projectada per M. de Solà-Morales Rosselló i J. Soteras, i, paradoxalment, va ser l'obra que mantingué, de manera més directa, els plantejaments racionalistes de la generació anterior".

Pàg. 292:

"Pel juliol de 1957 aparegué en la premsa barcelonina el Manifest de l'Institut de Disseny Industrial, redactat per A. Cirici i que signava la junta directiva gestora de l'IDIB composta per A. de Moragas, A. Cirici, Pau Monguió, Ermengol Pasola, O. Bohigas, Manuel Capdevila, Manuel Garcia Madurell, Ramon Marinello, Wifredo Ricart, Alfons Serrahima, Manuel de Solà-Morales i Joan Vallbé".

Malgrat que el professor Solà-Morales és, sortosament, viu i que hem pogut mantenir-hi dues entrevistes força extenses, la seva dilatada vida acadèmica i els nombrosos canvis en la legislació docent esdevinguts en el seu decurs, fan força difícil la tasca de reconstrucció. Amb l'afegitó de que, precisament per les causes esmentades, els canvis soferts són d'una enorme transcendència.

El juliol del 1932 reb el títol d'Arquitecte i el 22 maig 1933 ja és nomenat *professor auxiliar* interí del quart grup de la secció científica: Construcció i Tecnologia. El 3 de febrer de 1940, *professor encarregat de curs* de Electrotècnia i Instal·lacions complementàries dels edificis.

De 1952, en que Florensa es jubilà fins 1954, ell i Bassó n'ocupen la càtedra. Finalment, el 30 de novembre de 1954 Solà-Morales és nomenat *catedràtic numerari* de Construcció Arquitectònica, primer curs, que és el que Florensa ocupà.

En els primers '60s passa a Construcció Arquitectònica Ier. (2on al Pla de 1964 i següents), que o ja no abandonaria fins jubilar-se, l'any 1980. Durant aquests anys se succeïren els Plans '57, '64 i '73/79, en cadascun dels quals Solà-Morales presentà un programa i uns apunts adaptats al nou Pla. En el nostre estudi els apunts esmentats els anomenem SOLMOR I, SOLMOR II i SOLMOR III.

En 1967 és nomenat Director de l'ETSAB. 1974, cessament en el càrrec de Vicerector de la UPB, a petició pròpia. 1980, cessament per jubilació en el càrrec de Catedràtic.

4. ACTIVITAT PROFESSIONAL.

- Secretari del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i Balears des de 1945.
- Degà-President de id.
- Comandant honorari del Cos d'Enginyers de l'Exèrcit Espanyol.
- Creu de Guerra i Medalla de campanya en la Cruzada de Liberación.
- Arquitecte-cap del Servei d'Edificació Particular de l'Ajuntament de Barcelona.
- Representant oficial d'Espanya en el Congrés "L'Habitation" a Brusel·les, 1952
- Ponent en les 5a i 6a Assemblea Nacional d'Arquitectes.

5. APUNTS DE CONSTRUCCIÓ.

Els programes disponibles del professor Solà-Morales, subministrats per ell mateix (vid. entrevista 16-12-85), reflexen l'evolució de la seva carrera, descrita en la biografia de l'annex corresponent.

Els programes són els següents:

- 1- Programa de l'any 1954 en que S.-M. adapta l'assignatura de Florensa, dedicada fonamentalment a l'Estereotomia, No hi ha apunts.
- 2- Programa de l'any 1941, 3er curs (CA 3), Formigó armat. Segons declaracions del propi S.-Morales, aquest programa ell el donà fins la jubilació de Florensa l'any 1953, en que ell es presentà a la càtedra de CA 2. No hi ha apunts.
- 3- Programa del Pla 1933, a les darreries de la vigència d'aquest Pla, quan Solà-Morales substituï a Bassegoda i Musté en el tercer curs (de f.a.) i en el quart (Construcció arquitectònica 4). No hi ha apunts.
- 4- Programa del Pla 1957 de Solà-Morales. És un curs, el primer a l'ETSAB, d'*industrialització de la construcció*.
- 5- *Programa del Pla 1964, també de Solà-Morales en el cinquè curs (especialitat d'edificació, dedicat a la prefabricació). Hi ha uns breus apunts.*

- 6- Programa de 2on., curs del Pla '57. Curs de Construcció Arquitectònica. Hi ha uns apunts editats per la Comissió d'Estudis fins la lliçó 25 de 44.

L'estudiem amb el nom de SOLMOR 1.

- 7- Programa de Construcció II, 3er. curs. Correspòn al Pla '64. Versió simplificada de l'anterior. No hi ha apunts.

L'estudiem amb el nom de SOLMOR 2.

- 8- Programa de Construcció II (curs 3er.) del Pla '73. Curs de Construcció general ordenat segons la Tecnologia dels capítols d'obra. Hi ha uns apunts de Carrió, també uns altres de Bendala, a cavall amb l'anterior.

L'estudiem amb el nom de SOLMOR 3.

ELS TRES ÚLTIMS PROGRAMES DE LA LISTA ANTERIOR, CORRESPONENTS A SENGLES PLANS D'ESTUDIS, DEFINEIXEN TRES ETAPES DE L'EVOLUCIÓ DE L'ESCOLA D'ARQUITECTURA DE BARCELONA:

- ETAPA 5 (VIGÈNCIA DEL PLA 1957).....SOLMOR 1.
ETAPA 6.1. (VIGÈNCIA DEL PLA 1964).....SOLMOR 2.
ETAPA 6.2. (PAS DEL PLA 1973 experimental al 1979)....SOLMOR 3.

2.2.2.,6. FRANCESC BASSÓ I BIRULÉS.

1. NOTES BIOGRAFQUES.

Documents que figuren en l'expedient personal de l'arxiu de professors de l'ETSAB.

- 1.- 23 nov. 1949. Nomenament d'ajudant interí d'Urbanologia
- 2.- 29 dec. 1949. Id, auxiliar del 4art. Grup de la Secció Científica (composada de 4 cursos de Constr., tecnol., Arq. legal i Econom. Polit.
- 3.- 1 jun. 1956. Id, catedràtic 3er, i 4art, cursos Construcció, Títol i presa de possessió en un sol doc. (és còpia).
- 4.- 30 nov. 1957. FULL DE SERVEIS. Signat per Bassegoda i Musté, Contingut comentat en l'apartat CURRICULUM.
- 5.- 13 dec. 1962. Ascens a 4ª categoria de catedràtics numeraris.
- 6.- 3 oct. 1970. L'Administració accedeix a la reincorporació sol.licitada.
- 7.- 27 nov. 1970. Nomenament encarregat de càtedra de Construcció III.
- 8.- 18 gen. 1971. Reingrés. (En els CONSIDERANDOS hi ha un petit historial).
- 9.- 28 gen. 1971. Presa de possessió provisional després del reingrés anterior.
- 10.- 23 dec. 1971. Incorporació a Construcció III.
- 11.- 31 mar. 1980. Excedència.
- 12.- 4 jun. 1980. Reingrés a la UPB.
- 13.- 10 abr. 1984. Compatibilitat amb l'empleu a Hisenda.

.....
*14 27 mai. 1986. Entrevista de l'autor de la tesi amb Francesc Bassó. S'adjunta fotocòpia al final d'aquest apartat.
.....

2. CURRICULUM

Al full de serveis abans esmentat (doc.nº 4) hi figuren els tres càrrecs successius: 1. Ajudant interí d'Urbanologia, 23 nov. 1949, 2. Professor auxiliar temporal del quart grup de la Secció Científica, 29 dec. 1949, 3. Catedràtic numerari de Construcció Arquitectònica, tercer i quart cursos. Al dors, en l'apartat MÉRITS i OBRES I TREBALLS PUBLICATS hi figuren solament els següents: *Arquitecte del servei de valoració urbana i aparellador d'obres.*

En l'entrevista citada al document n^o14 de la relació que figura més amunt, el professor Bassó referí així la seva trajectòria docent:

L'any 1951 Florensa patí un atac d'amnèsia. L'auxiliar en l'assignatura de Construcció 1er, era En Bassó que s'en feu càrrec. Era una assignatura basada en l'Estereotomia (així ho fixà el Pla '14). Fins l'any 1953 la desenvolupà Bassó en que Solà-Morales hi oposità i l'ocupà, passant Bassó a substituir a Solà a 3er. i 4art. cursos, on s'explicava el formigó armat i les Estructures. En entrar Margarit, Bassó abandonà aquestes matèries.

Les dues excedències que hom pot detectar en el curriculum de Bassó (docs.6 i 11) foren degudes, la primera a la negativa de Bassó a ser Director de l'Escola, que per escalafó i renúncia de Montero li tocava (finalment ho fou En Gil Nebot), la segona per incompatibilitat amb el nou Director Carvajal.

3. TESTIMONIS.

Vid, Història de l'Art Català, Tom VIII;

Pàg. 240, Descriu l'entrada de Bassó al Grup R.

Pàg. 272, Arranjament de la planta baixa i soterrani del nou Col·legi d'Arquitectes, en col.laboració amb Gili.

4. APUNTS DE CONSTRUCCIÓ.

BASSÓ 01

Anomenem així el Programa que ens facilità En Solà-Morales en l'ecapçalament del qual hi diu CONSTRUCCIÓ III, (4º curso).

Està dedicat monogràficament al F. A. i s'hi fa esment de la norma EH-73.

BASSÓ 1 BASSÓ 2.

Del Programa (que figura a l'inici dels Apunts editats pel Servei de Publicacions de l'ETSAB) n'hi ha dues versions, que estudiarem sota els epígrafs BASSÓ 1 i BASSÓ 2.

BASSÓ 1 .....

BASSÓ 2 Apareix sota la iniciativa de Josep Lluís González Moreno-Navarro i Pere Giol, responsables de la càtedra de 1er. curs en els anys de la malaltia d'En Bassó.

El BASSÓ 01 pertany als darrers temps del Pla de 1964, a 4art curs de la carrera, amb el nom de CONSTRUCCIÓ III.

El BASSÓ 1 apareix en els principis de la implantació del Pla de 1973 experimental.

El BASSÓ 2 succeix l'anterior i és vigent a l'actualitat.

ELS DARRERS PROGRAMES DE BASSÓ, EL BASSÓ 1 i EL BASSÓ 2, CORRESPONEN A LA NOVA ASSIGNATURA DE INTRODUCCIÓ A LA CONSTRUCCIÓ IMPLANTADA EN L'ESCOLA DE BARCELONA SENSE QUE FÓSS CONTEMPLADA EN EL PLA D'ESTUDIS NACIONAL DE 1973. EL PAS DE BASSÓ 1 AL BASSÓ 2 SUPOSA, JUNT AMB LA INCORPORACIÓ DE PARICIO, SUCCESSOR DE SOLA-MORALES, EL PAS DE L'ETAPA 6.2, A LA 6.3.

ANNEX:

ENTREVISTA DE L'AUTOR DE LA PRESENT TESI AMB EL PROFESSOR BASSÓ I BIRULÉS, EL 27/5/86.

El professor Bassó estudià la carrera d'Arquitectura durant la vigència del Pla de 1933, obtenint el títol l'any 1949.

D'estudiant recorda que:

-Per estudiar la carrera calia:

Batxillerat.

Ingrés a la Universitat.

Admissió: 2 cursos a la Fac. de Ciències(exactes).

2 dibuixos.

Càlcul integral.

Curs complementari.

-Ja a l'Escola: CONSTRUCCIÓ 1er. curs: FLORENSA, classe diària, dibuixava a la pissarra com En Canosa.
1a. part del curs, una mena de Benavent condensat.
2a. part: Estereotomia, molt be.

2on. curs: MONTERO, 4 dies/setm. Materials, be.
BASSEGODA, Solament fonaments. Moltes fórmules.
Bromista.

3er. curs: SOLÀ-MORALES, Formigó armat amb els apunts de Bassegoda. Li deien el "pàter" perquè vestia de negre.

4art curs: SOLÀ-MORALES, Construccions especials (cobertes, membranes...). Una certa continuïtat amb l'assignatura anterior.

De professor:

-1951, Florensa patí un atac d'annèsia. L'auxiliar era Bassó que, cap al 1953 hagué d'acabar el curs (d'Estereotomia). Florensa deixà l'Escola aquest any per poder dedicar-se al Barri Gòtic des de l'Ajuntament on era Arquitecte Municipal. Solà-Morales oposità a l'Estereotomia del Florensa, Bassó substituï Solà a 3er. i 4art. cursos (F.A. i Estruct)

2. ANALISIS.

-Per qué les estructures a Construcció?

Hi havia Resistència de Materials i Estructures, aquesta darrera en mans de Munné, successor de Bayó, que no acabava mai l'assignatura. Per altra banda hi havia una forta comanda de F.A. per part dels alumnes (En Solà l'explicava segons el càlcul clàssic).

Bassó endegà un curs de F.A. a 3er, i un d'Estructures a 4art. El titular de l'assignatura d'Estructures era Bordoy, foragitat pels alumnes. Margarit s'en feu càrrec i Bassó deixà d'explicar-la a Construcció.

Les dues excedències de Bassó foren degudes a motius personals; la 1ª no volia ser Director de l'Escola, cosa que li corresponia; acabà essent-ho Gil Nebot. La 2ª respòn a una incompatibilitat amb el nou Director Carvajal (Catedrático-Comisario).

2.2.3. ETAPES DOCENTS A L'ESCOLA DE BARCELONA.
Determinació i coherència.

QUADRE 2.2.3. ETAPES DOCENTS A L'ESCOLA DE BARCELONA, Determinació i coherència.

CLASSIFICACIÓ UNIVERSAL DELS PROFESSORS DE L'ESCOLA DE BARCELONA

(Cada PROFESSOR s'identifica amb dos números i un nom;

3,4,FLRNSA = Etapa 3; nº d'ordre, 4; nom del professor).

ETAPA	PROFESSOR	PLA
1 (1875-1890).	1,1,RRBSSA, 1,2,SRLLCB,	1864 i 1875,
2 (1890-1914).	,RRBSSA, 2,3,BASSAM,	1875 i 1896,
3 (1914-1935).	3,4,FLRNSA, ,BASSAM(BASMU 1) 3,5,	1914,
4 (1935-1957).	,FLRNSA(SOLMOR 01) 4,6, 4,7,BASMMU 2, 4,8,BASMMU 3(SOLMOR 02) 4,9, 4,10,SOLMOR 03	1933,
5 (1957-1964)	5,11,SOLMOR 1, 5,12,BASMMU 4, 5,13,BASSó 01, 5,14,SOLMOR 04	1957,
6,1 (PLA 1964)	6,1,,15,SOLMOR 2, 6,1,,16,MANYA 1, 6,1,,17,SIERRA 1 6,1,,18,MANYA 2,(MANYA 3) 6,1,,2 6,1,,19,PRICID01,PRICID02, 6,1,,2	1964
6,2 (PLA 1973)	6,2,,22,BASSO 1, 6,2,,23,SOLMOR 3, 6,2,,24,MANYA 4, 6,2,,25,SIERRA 2, 6,2,,26,SIERRA 3, 6,2,,27,RAMOS a, 6,2,,28,RAMOS b,	1973 (experimental)
6,3 (PLA 1979).	6,3,,29,BASSO 2, 6,3,,30,PRICID 1, 6,3,,31,MANYA 5, 6,3,,32,DIAZ, 6,3,,33,CASTRO, 6,3,,34,RAM/GMN, 6,3,,35,RAM/PLA,	1979 vigent,

Passem tot seguit a descriure les ETAPES:

**ETAPA 0.- Ant.a 1875 Esc. Prov. (P. d'E.; 1845, 1848, 1855) -
1845-1875= 30 anys. Prehistòria.**

Espai de temps que cal considerar panoràmicament i que va des de la creació de la *Escuela Especial de Arquitectura* -desvinculada parcialment de primer, totalment poc temps més tard, de la Real Acadèmia de Bellas Artes de San Fernando- fins als anys anteriors al neixement de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona l'any 1875.

Els Plans que dominen aquesta Etapa són el de 1845, 1848 i 1855.

El primer Pla aplicat a l'Escola Provincial (embrió de la futura Escola d'Arquitectura) és el de 1864.

El professor de Construcció, amb un programa que mantindrà fins al final de la seva vida docent, és Leandre Serrallach i Mas. L'assignatura de Materials, situada a segon curs, com la Construcció era servida pel mateix Serrallach, la d'Estereotomia per Rovira i Rabassa i la de Tecnologia per Villar Lozano; aquestes dues darreres a primer i tercer cursos, respectivament.

**ETAPA 1.- 1875-1890. (P. d'E.; 1864, 1875) = 15 anys.
SRRLLCH. L'etapa inaugural.**

Entra en vigor el Pla de 1875.

Serrallach continuava amb la Construcció, a segon curs, fins que és substituït, l'any 1890, per Joaquim Bassegoda i Amigó.

L'Estereotomia, a primer curs, continuava sota la direcció de Rovira i Rabassa que, malgrat esser substituït durant aquesta etapa per Rogent i Pedrosa, manté la vigència de la seva obra la qual perdurarà fins l'entrada de Florensa l'any 1914.

Serrallach seguirà amb els Materials, ara a primer curs i, en morir, serà succeït per Gallissà i Soqué.

En la Tecnologia de tercer curs segueix Villar, que serà desseguida succeït per Artigas i Ramoneda.

ETAPA 2.- 1890-1914 (P. d'E.; 1875, 1896) = 24 anys.

BASSAM, L'estabilitat.

Segueix vigent el Pla de 1875.

La Construcció Arquitectònica continua sota el mestratge de Bassegoda i Amigó.

Els Materials, en mans de Gallissà.

En Estereotomia, Rogent i Pedrosa, succeït per Llatas i Agustí.

La Tecnologia segueix dirigida per Artigas i, desseguida, per Borrell i Cardona.

El nou Pla de 1896 no sembla introduir canvis en l'assignatura de Construcció de Bassegoda i Amigó. Sí que ho fa en les de Materials (Aplicació de les ciències físico-naturals a l'Arquitectura 1er. curs) i en la de Condicionaments (Aplicació... 2on curs), ambdues dirigides per Gallissà i Soqué. És la única oportunitat en la història de la carrera en que aquestes dues matèries són reunides sota la mateixa denominació, en una estranya continuïtat.

Aquesta Etapa 2 l'hem situada sota l'advocació de l'estabilitat, pel fet de la llarga i fecunda activitat docent de Bassegoda i Amigó (BASSAM).

ETAPA 3.- 1914-1935 (P. d'E.; 1914, 1933) = 21 anys.

BASSAM/FLORENSA/BASSMU I. Els canvis.

L'any 1914 és publicat un nou Pla d'Estudis que comportarà certes variacions respecte dels anteriors.

Segueix Bassegoda i A. en Construcció; en jubilar-se l'any 1924, ocupa la càtedra Cendoya fins 1928, en que la guanya Bonaventura Bassegoda i Musté amb un programa poc diferent del del seu oncle.

Soler i March dirigeix els materials i Borrell segueix en la Tecnologia.

En aquesta etapa, Adolf Florensa i Ferrer es nomenat catedràtic de Construcció Ier (antiga Estereotomia, segons diu el text del Pla). La nova denominació i la tasca renovadora del nou catedràtic, suposen un canvi notable en l'organització de la Construcció Arquitectònica, doncs a partir d'ara l'Estereotomia, tot i conservant bona part dels continguts tradicionals, assolirà un caràcter més proper a una *introducció* a la Construcció -vid. el testimoni de Bassó en l'ap 2.2.2.6.-

Malgrat la importància dels canvis esmentats, la ubicació de les assignatures en els cursos no ha variat des de 1875.

ETAPA 4.- 1935-1957 (P. d'E.; 1933) = 27 anys

BASSMU 2. La crisi.

Entra en vigor el Pla de 1933, el laborat durant el govern Azafia, en plena Segona República.

Sembla un fet demostrable que Bassegoda i Musté intentà d'aggiornar el seu programa a la nova situació derivada del canvi de Pla.

Tractà de fraccionar el curs de Construcció, ja força extens, en els quatre cursos que reclamava el nou Pla. No persistí en la idea, doncs l'any 1935, també en hipòtesi verosímil, donà un curs monogràfic de *Fonaments* i

així, amb cursos monogràfics diversos, aniria ocupant la seva tasca docent fins 1962 en que és substituït per Solà-Morales, ja dins del Pla 1957,

Aquesta Etapa 4 veu també la desaparició definitiva de l'Esterotomia com una assignatura autònoma; una part dels seus continguts encara perviuria, doncs Solà-Morales, que conclogué la tasca deixada per Florensa en jubilar-se, els inclouria en el seu programa de Construcció pertanyent als Plans 1957 i 1964.

Els Materials, sempre autònoms, estaven en mans de Soler i March, succeït per Montero i Pazos.

El projecte de Bassegoda d'omplir tres cursos amb un temari procedent dels programes tradicionals, tan complets, s'esmunyí de manera total, fins al punt que, d'aquell programa tradicional, no en quedà gairebé res: els tres cursos de Construcció Arquitectònica - CA2 de Bassegoda i CA3 i CA4 de Solà-Morales - estigueren omplerts respectivament per un de *fonaments*, un de *formigó armat* i un de *construccions especials* Membranes, etc.)

Durant un llarg període de temps no hi hagué a l'Escola de Barcelona, cap curs complet de Construcció Arquitectònica.

La Tecnologia la dirigia Cendoya, amb un programa tradicional.

ETAPA 5.- 1957-1964 (P. d'E.; 1957) = 16 anys.

SOLMOR 1. La continuïtat impossible.

Abasta el Pla del '57;

La massificació de l'alumnat i l'extensió desmesurada de la carrera són els trets fonamentals d'aquesta Etapa, sorgida de la nova era tecnocràtica en el *franquisme* posterior a l'autarquia.

Uns propòsits d'establir la pedagogia cíclica en la majoria de les assignatures i l'allau d'alumnes, multiplica el nombre de professors auxiliars i consolida la presència de la Construcció Arquitectònica en tots els cursos de la carrera. Els catedràtics, però, segueixen essent els mateixos que en les darreries de l'Etapa anterior: Solà-Morales, Bassegoda i Musté i Bassó.

La crisi oberta en l'Etapa anterior roman oberta i, comparativament agreujada, si pensem en l'envergadura que pren la carrera.

Tanmateix, cal esmentar l'esforç per recomposar almenys una assignatura de Construcció Arquitectònica (un *curs de Construcció* diríem); esforç portat a terme per Solà-Morales que, en la seva C.A.1, desenvolupa gairebé tots els Temes de la Construcció, si més no a nivell informatiu, tot i mantenint alguns dels continguts de la malmesa Estereotomia.

ETAPA 6.- 1964-1973/79 (P. d'E.: 1964, 1973, 1979) = anys.

6.1.(PLA 1964)

SOLMOR 2. La transició

El '64 manté les assignatures de l'anterior i els mateixos professors al seu front, desplaçant-les un curs cap avall: Materials (anomenada CA 1) de Montero a 2on., CA 2 de Solà-M amb un programa que millora el dels anys anteriors a 3er., CA 3 a 4art. que dóna entrada a Fructuós Manyà i Reixach, amb un curs de *càlcul plàstic* i un curs de *Prefabricació* a 5é, més tard convertit en *curs d'unions*, el primer dirigit per Solà-M., el segon per Alfonso de Sierra Ochoa.

La Tecnologia segueix en mans de Cendoya i apareix en el 5é curs, una nova assignatura d'Organització d'Obres a càrrec de Torras Trias.

6.2.(PLA 1973<experimental>)

SOLMOR 3. L'autonomia.

El Pla 1973, experimental en una primera fase, després ja consolidat com podem veure en l'Etapa següent, suposa un canvi profund en l'estructura de la carrera d'Arquitectura i en llur professorat.

La Construcció Arquitectònica s'extén a 6 cursos: un d'introductor i a 1er. (Bassó i Birulés), Materials a 2on. (Bonet i Ferrer), Tecnologia dels Materials i de l'Obra a 3er. (Solà-M <Bendala>), Disseny constructiu a 4art. (Manyà), Projecte d'Execució i Història de la Construcció (de caràcter opcional) a 5é (Sierra, Bendala, Castro), i Patologia, Control d'Obres i Tipologia Edificatòria a 6é (Ramos <Díaz>).

També l'antiga Tecnologia de l'Arquitecte es presenta sota una forma ben diferent: Arquitectura Legal i Organització d'Obres en els dos darrers cursos de la carrera (Figueres i Anmella i Torras Trias)

6.3. (PLA 1979, actualment vigent).

BASSÓ 2 / PARICIO, Vers la Reforma.

Continúa vigent el Pla 1973 amb algunes variacions transcendents, provinents de la versió autòctona que s'en fa a l'Escola de Barcelona (que va formant part successivament de la Universitat Politècnica de Barcelona i la de Catalunya); de manera que podem anomenar amb el nom de "el de 1979" el pla actualment vigent. Un altre tret diferencial, respecte del de 1973 (experimental) és el fet d'alguns canvis en el professorat, dels que nosaltres ressaltem el traspàs del programa de BASSÓ 1 al de BASSÓ 2, i la successió de Solà-Morales (SOLMOR 3) per PARICIO. Aquell traspàs significà un canvi qualitatiu en la filosofia rectora del programa de Bassó, fins llavors eminentment tecnocràtic, ara més "exigencialista"; la successió Solà-Paricio suposà la desaparició d'un programa tradicional de *TECNOLÒGIA DE LA CONSTRUCCIÓ*, substituït per un altre que, si nominalment és anàlog, significa un trasbals profund en la didàctica i en els continguts de la Construcció Arquitectònica.

Pel que fa als continguts globals de la C.A., el fet de dissoldre's en tots els cursos de la carrera (de manera semblant a l'Etapa anterior) no suposa l'existència d'una estructura pedagògica cíclica, sinó un conjunt de Temes desenvolupats independentment en els cursos, llevat d'una certa connexió entre els del Primer Cicle (fins al 4art. curs de carrera). Totes aquestes reflexions són abastament desenvolupades en la Part 3, CONCLUSIONS de la present tesi.

ANNEX

NOTES D'ARXIU SOBRE ALGUNS PROFESSORS
DE CONSTRUCCIÓ ARQUITECTÒNICA
DE L'ESCOLA D'ARQUITECTURA DE BARCELONA.

100

100

100

100

2.2.2.,3. ADOLF FLORENSA I FERRER,

U. S. DEPARTMENT OF JUSTICE

halla establecido por las disposiciones regentes,
o a lo que en lo sucesivo se estableciere. Y se pre-
viene que este título quedará nulo y en ningún
valor ni efecto si se omitiere el Cúmplase, el
Decreto mandando dar la posesión y la certi-
ficación de haber tenido efecto por la Ofici-
na correspondiente; prohibiéndose expresamente
que en cualquiera de estos casos se acredite ni
do alguno al interesado ni se le ponga en po-
sición de su cargo. = Dado en Madrid a diez
de Octubre de mil novecientos trece = Fernando
Weyler = Hay el sello del Ministerio de Instruc-
ción pública y Bellas Artes = Título de profe-
sor auxiliar interino de la Escuela Superior
de Arquitectura de Barcelona a favor de Don
Adolfo Florença y Ferrer = Cúmplase lo man-
dado por S. M. y hagan constar la fecha en
que el interesado tome posesión de su empleo =
Barcelona diez y nueve de Octubre de mil no-
vecientos trece = El Rector = Valentin Carrilla
Hay el sello de la Universidad de Barcelona
Registrado al número 1657 folio 123 del libro
correspondiente = Barcelona 13 de Noviembre 1913.
El Secretario general Carlos Gallifa = Hay
el sello de la Secretaría general de la Universi-
dad de Barcelona = Cúmplase lo ordenado
por la Superioridad = Barcelona 13 de Nove-
membre de 1913 = El Director = Luis Comenche
Certifico que en el día de hoy D. Adolfo

C.3.471.774 *

Hoy un timbre de dos pesetas claredecimo
Don Fernando Weyler y Santacana, Subsecre-
tario del Ministerio de Instrucción pública y
Bellas Artes. Por cédula por Real orden de
esta fecha S. M. el Rey (q. D. g.) ha tenido a bien
nombrar a D. Adolfo Herrera y Ferrer, au-
xiliar de Perspectiva y sombras, Estereotomía y
Topografía incante en la Escuela Superior de
Arquitectura de Barcelona, con el sueldo de
mil quinientas pesetas anuales con cargo al
de la misma y en virtud de propuesta de la
Junta de Profesores de la Escuela. Por tanto,
y con arreglo a lo prevenido en la disposición
8ª del artículo 1º del Reglamento provincial
de procedimiento administrativo aprobado
por Real decreto de 23 de Abril de 1870 y de
orden del Sr. Ministro de Instrucción pública
y Bellas Artes, se pide al referido D. Adolfo
Herrera y Ferrer el presente Título para que
des de luego y previos los requisitos expresados
en la Instrucción de 10 de Diciembre de 1851 y
Real decreto de 28 de Noviembre del mismo año
pueda entrar en el ejercicio del citado destino,
con sujeción a lo que para los de esta clase se

Novena y Torres ha tomado posesion del
cargo a que se refiere el presente Cédulo Bar-
celona 13 de Noviembre 1913. El Catedrático Sec-
retario. A. Casademunt Hay el sello de la
Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona.

Es copia conforme con el original

Barcelona 15 Noviembre 1913.

vº Bº

El Director

Eni Doménech

El Catedrático Secretario

A. Casademunt

con carteras vacantes del interesado, con la gratificación anual de 1500 p^{tas} con cargo a la vacante producida por defunción del Sr. Hatos.

El Ministerio aceptó la propuesta, pero por retrasar, desde marzo, tratándose de asuntos oficiales, el correspondiente título administrativo no se expidió hasta 10 de Octubre; y para colmar el retraso no se registró en el Rectorado de Barcelona hasta 10 de Noviembre, tardando desde menos que un 30 día de Madrid a esta.

Pues es el caso que el interesado impuso a dar la clase inmediatamente sujeta, o sea el 1.º de Febrero de 1819, y era de justicia, y así lo solicitó de esa Real Diputación, que se le conceda con derecho a la gratificación desde el día en que impuso a puestas varias.

De no haberse así, se daría el caso, si toda fuera injusta, de que tenga que ser declarada esta cantidad, sabiendo de personal, siendo así que el servicio ~~se~~ para cuya remuneración fué condecorado, se ha prestado puntualmente en la Escuela.

Como ~~ya~~ completamente iguales se han presentado varios, y ante la Real Diputación, reconociendo la justicia de la petición, he acordado a ella. De lo últimamente ocurrido pedimos entre otros a los Sres. ~~Señores~~ don. Francisco de P. Sibot, Cristóbal Bando y Ferriz, en vista de lo que a los cuarenta se les debió a sí, y se les mereció por el servicio que cumplieron a demerito el caso. Lo deseamos porque el interesado es que la Real Diputación, siendo ~~de~~ ~~de~~ de lo que se pide, acordara concederlos.

Don J.

Mecánica Racional

Problema N.º

Curso de 190_ a 190_

D. Adolfo Alonso Ferrer al auxiliar interino de la clase de
Mecánica Racional.

Que por fallecimiento de D. Emilio Plata, Profesor auxiliar por
sucesión de Pomator y Fontes, Geometría y Topografía, ocurrida en 30 de
septiembre de 1911,
al encargarse interinamente de la clase de Geometría Descriptiva, que aque
repleta, D. Antonio Barrio y Rubana, solicita de un Sr. Diputación que
se le concediera gratificación por acumulación de cátedras, puesto que él ya daba
los de Perspectiva y Geometría, de los que es profesor numerario.

La Diputación, en sesión de 17 de Enero de 1912, acordó y al acuerdo fue
comunicado a la Junta de U. en D. de febrero, 1912, que no había lugar a con
ceder la gratificación, por el desempeño de la clase vacante por defunción congre
gación a los auxiliares; recomendando al Sr. Director ^{autoridad} que garantizara la pronta
provisión de la plaza del Sr. Plata y que ^{donde} intentara se dirigiera
a quien fuere oportuno para remediar el exceso de personal, por necesidad que
toda la auxiliares, por la disposición entre el número de asignaturas y el
de profesores numerarios, tenía ya una clase fija de las que los congre
gación.

El Sr. Director reiteró al Ministerio de D.P. la petición, ya hecha que
también, de que se convocaran oposiciones: pero esta no se hicieron en efecto
de (esto sucedió en Diciembre de 1912 y no se han hecho todavía), y entre
tanto, habiendo algunos estudiantes de Geometría Descriptiva, no había
quien la explicase, por haberse negado el Sr. Barrio a continuar dando
la el se denegada en petición.

Para evitar el conflicto ~~de la clase de Geometría Descriptiva~~ la Junta
de Profesores se dirigió al Ministerio, proponiendo el nombramiento
de un profesor con plaza.

provincia de su nombre profesión defunto
y D. Antonia Donat Delade, natural de Verida
da, término municipal de

provincia de su nombre y por línea materna de
D. Miguel Ferrer Garcia; natural de Verida
, término municipal de

provincia de su nombre, profesión Abogado,
y D. Martilda Perez, natural de Gallego-
del, término municipal de

provincia de su nombre y domiciliada en el de una
rido = Y que á expresado ni se le habia
puesto el nombre de Adolfo = Todo
lo cual presenciaron como testigos D. Ramon Perez
, natural de Verida

término municipal de y provinci
de su nombre, mayor de edad casado en
plazo, domiciliado en Verida,
y D. Feré Aubio natural de Verida
, término municipal de

, provincia de su nombre, mayor de edad,
soltero, unpleado domiciliado en Verida

= Leida íntegramente esta acta é invitadas las
personas que deben suscribirla á que la leyeran por si mismas si así
lo cretan conveniente, se estampó en ella el sello del Juscado munic
pal y lo firmaron el Sr. Juez declarante y los testig

de que certifica = Martin Lopez = Amaban
Joserra = Ramon Perez = Feré Aubio =
Mariano Gran Leria"

Verificada con su original á que se
envió para que cobete expido la g
verda en Verida á veintisiete de Julio
de mil novecientos catorce

El Juez Municipal
Juan Perez
El Secretario
Ramon Perez

Florencia

Don Francisco Barrera Melior Juez municipal
de la Ciudad de Serida

CERTIFICO: Que al folio 5 del tomo 14

de la sección de «NACIMIENTOS» de este Registro Civil se halla la inscripción siguiente: = NÚMERO 112 = Adolfo Florencia Ferrer = En la Ciudad de Serida

a las once de la mañana del día dieciséis de Mayo de mil ochocientos veinte y siete, ante D. Martin Ibarra Guardista Interino del Juez Municipal y D. Mediano Granada Secretario, comparó D. Asustasio Florencia Donet natural de Serida

término municipal de Serida provincia de su nombre domiciliado en Serida Plaza de la Sal calle de Serida

número matro, cuarto primero, profesión proprietario, solicitando de que se inscriba en el Registro Civil un niño y al efecto como padre del mismo declaró: que dicho niño nació en la casa del declarante el día quince de abril a las diez

de la mañana = Que es hijo legítimo de D. Asustasio Florencia Donet natural de Serida término municipal de Serida provincia de su nombre

domiciliado en Serida, calle de Plaza de la Sal, número matro, cuarto primero, profesión proprietario, y D. Florencia Ferrer y Ferrer natural de Serida

término municipal de Serida, provincia de su nombre, dedicada a las labores propias de su sexo de veintiseis años y domiciliada en el desempeño matro = Que es nieto por línea paterna de

D. Francisco Florencia natural de Serida término municipal de Serida

5371

A.1.192.106 *

Diligencia de Cese.-Don Francisco de P. Hebot y Torrents,
Director de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona.-
Certifico: que en el día de la fecha, don Adolfo Florensa y
Ferrer ha cesado en el percibo del sueldo de cinco mil pesetas
que como Catedrático tiene asignado por el presente Título, por
ascenso al número diez del Escalafón de Catedráticos de esta
Escuela Superior de Arquitectura, con el sueldo anual de seis
mil pesetas, en virtud de Real orden de veintiocho del corrien-
te mes.-Y para que conste firmo la presente diligencia en Bar-
celona a treinta y uno de enero de mil novecientos veintiocho.
-Francisco de P. Hebot.-Rubricado.-Hay el sello en tinta de
la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona".

Es copia de su original de que certifico.

Barcelona 31-de enero de 1928.

El Catedrático-Secretario,

vº. Bº.

El Director,

*Copia
Título Sr. V. V.*

* Hay una póliza de 150'00 pesetas inutilizada con el sello en tinta de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona.- Don Antonio Tovar, Director General de Enseñanza Profesional y Técnica.- Por cuanto por Orden Ministerial de esta fecha ha sido nombrado Don Adolfo Florensa Ferrer, en corrida de escala por fallecimiento de Don Luis Vega Pérez el día 10 de noviembre de 1937, Catedrático numerario de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona, con el sueldo anual de once mil pesetas y antigüedad, para derechos pasivos desde el día siguiente al en que se produjo la vacante y para efectos económicos desde primero de junio de 1939, según disponen los artículos tercero y cuarto del Decreto de 15 de junio último.- Por tanto y con arreglo a lo prevenido en la disposición primera de la Instrucción de mil ochocientas cincuenta y uno, expido al referido Don Adolfo Florensa Ferrer, el presente Título, para que, desde luego y de conformidad con lo dispuesto en el Real Decreto de 24 de enero de 1916, pueda entrar en el ejercicio del citado destino, con sujeción a lo que para los de esta clase se halla establecido por las disposiciones vigentes o a lo que en lo sucesivo se estableciere. Y se previene que este Título quedará nulo y sin ningún valor ni efecto si se omitiese la certificación de la toma de posesión por la oficina correspondiente, sin cuyo requisito no se acreditará sueldo alguno al interesado ni se le pondrá en posesión de su cargo.- Dado en Madrid a 28 de noviembre de 1939.- Año de la Victoria.- Antonio Tovar.- Rubricado.- Hay el sello del Ministerio de Educación Nacional.- Título de Catedrático numerario de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona a favor de Don Adolfo Florensa Ferrer.- Don Alejandro Soler y March, Director de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona:- Certifica: Que Don Adolfo Florensa Ferrer ha tomado posesión, en el día de hoy fecha, del cargo de Catedrático numerario de esta Escuela con el sueldo anual de once mil pesetas y demás derechos que establece el presente Título, percibiendo dicho sueldo desde primero de junio del presente año, con arreglo a lo dispuesto en el artículo cuarto del Decreto de 15 de junio último.- El interesado ha exhibido su cédula personal corriente y haber cumplido con todos los requisitos legales a los efectos de la toma de posesión.- Y para que conste, se extiende la presente diligencia en Barcelona a nueve de diciembre de mil novecientos treinta y nueve.- Año de la Victoria.- A. Soler y March Rubricado.- Hay el sello en tinta de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona.*

Es copia de su original de que certifico

Barcelona, 9 de diciembre de 1939.
Año de la Victoria

El Catedrático-Secretario,

Vº Bº
El Director,

A. Soler y March

[Handwritten signature]

1939

Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona

Ilmo. Sr.

Visto el presente expediente de D. Adolfo Florensa Ferrer, Catedrático numerario de la Escuela, el cual solicita su jubilación voluntaria.

Teniendo en cuenta que el interesado tiene en la actualidad 62 años de edad y cuenta con más de 35 años de servicios abonables para su jubilación de Catedrático con posesión del Título de Arquitecto se le deben abonar 8 años más.

Viso el Estatuto de Clases Pasivas de 22 de octubre 1926, artº. 5º caso 1º y artº. 49.

Considerando que el estado de salud del interesado es deficiente por cuya causa necesita de un absoluto reposo y que por el hecho de poseer más de 40 años de servicios abonables al Estado, puede obtener su jubilación voluntaria.

Esta Dirección entiende que procede conceder la jubilación voluntaria al Catedrático de esta Escuela D. Adolfo Florensa Ferrer.

V.I. no obstante se dignará resolver lo que estime más justo.

Barcelona 25 de marzo de 1952
El Director

73-29-3-1912

Ilmo. Sr.

Don ADOLFO FLORENSA FERRER, natural de Lérida, de 62 años de edad, Catedrático numerario de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona a V.I. respetuosamente expone: Que su salud se halla notablemente quebrantada y con motivo de poseer 38 años 2 meses y 18 días al 31 de enero 1952, más 8 años abonables por su Título de Arquitecto, o sea, que en total posee más de 40 años de servicios al Estado abonables, de conformidad con lo dispuesto por la Ley de Bases de 22 de julio de 1918 y Reglamento del 7 de Septiembre de 1918 artículo 91, confirmado por el Estatuto de Clases Pasivas de 22 de Octubre de 1926 Título 1º Capítulo 1º Artículo 5º Caso 1º que dice se pueden jubilar por los servicios, si exceden a los 40 años y el artº 49 así lo señala y en el artº 2º señala que se abonan 8 años por el Título de Arquitecto, a V.I.

SUPLICA se digna concederle la jubilación voluntaria en su cargo de Catedrático de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona de conformidad con las disposiciones anteriormente reseñadas.

Gracia que espera merecer del recto proceder de V.I. cuya vida Dios guarde muchos años.

Barcelona 1 de febrero de 1952

Ilmo. Sr. Subsecretario del Ministerio de Educación Nacional
Madrid

MERITOS

En 20 de diciembre de 1912 fué propuesto por la Junta de Profesores por unanimidad para la obtención del Título de Arquitecto que le fué librado en 18 de enero de 1913.

Miembro de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona desde 1927

Arquitecto del Excmo. Ayuntamiento de Barcelona desde 1921

Profesor de Cursos de Ingeniería Sanitaria en 1935

Profesor en el Instituto de Arte mediterráneo de la Sorbona en 1934.

MINISTERIO DE EDUCACION NACIONAL

ESCUELA SUPERIOR DE ARQUITECTURA DE BARCELONA

HOJA DE SERVICIOS

D. ADOLFO FLORENSA FERRER natural de Lérida
 provincia de Idem., de 62 años de edad, residencia en Barcelona y domicilio
 en calle Rafalgar 6-12-12 de profesión Arquitecto
 cargo Catedrático por oposición
 la asignaturas de Construcción 1er curso.
 de la Sección de Escuela Superior de Arquitectura

recúene los servicios y méritos que a continuación se expresan:

SERVICIOS PRESTADOS	Nombramiento	Posesión	Total de servicios en las clases y categorías		
			Años	Meses	Días
Profesor auxiliar interino de Perspectiva y Sombras de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona con 1.500 pesetas	0.10-10-1913	13-11-1913		7	4
Profesor auxiliar de lo mismo y con el mismo sueldo	0.4-6-1914	17-6-1914	3	2	14
Profesor auxiliar numerario con 2.333,33 pesetas	R.O. 20-6-1917	~~20-6-1917~~ 23-6-1917	~~3~~	~~5~~	~~9~~
Catedrático numerario de Mecánica racional y Construcción 1º por oposición y 5.000 ptas.	R.O. -7-2-1921	10-2-1921	6	11	21
La misma con ascenso a 5.000 Ptas.	R.O. 28-1-1928	1-2-1928	3	11	
La misma con ascenso a 7.000 Ptas.	0. 22-1-1931	1-1-1931	2	-	-
La misma con ascenso a 9.000 Ptas.	0.6-2-1933	1-1-1933		11	3
La misma con ascenso a 10.000 Ptas.	0.30-11-1933	~~16-10-1933~~ 1-12-1933	4	5	2
La misma con ascenso a 11.000 Ptas.	0.28-11-1939	1-6-1939	-	7	-
La misma con ascenso a 13.200 Ptas.	Ley 30-12-1939	1-1-1940	3	-	-
La misma con ascenso a 14.400 Ptas.	0.1-2-1943	1-1-1943	5	-	-
La misma con ascenso a 16.000 Ptas.	0.12-3-1948	1-1-1948	1	4	2
La misma con ascenso a 18.000 Ptas.	0.30-5-1949	3-5-1949		7	28
La misma con ascenso a 21.600 Ptas.	0.12-5-1951	1-1-1951	1	1	-
		Continúa			
		61-1-1952			
		caso el 20-7-1953			

MINISTERIO DE EDUCACION NACIONAL

Acústica de las Salas de Adición.-El óntasis en las columnas clásicas. Juan de Caramuel y su Arquitectura oblicua.-El espíritu científico en los tratadistas de Arquitectura- Arquitectura gótica civil catalana.

Traducción del alemán -Capítulos de Construcción y Tratado de ciudades del "Tachebuch des Baningonieurs" de Pöeuter. "Dor Eismbetombau de Krobot.

(The rest of the form is crossed out with a diagonal line)

Don Buenaventura Bassogoda y Musté Secretario de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona:

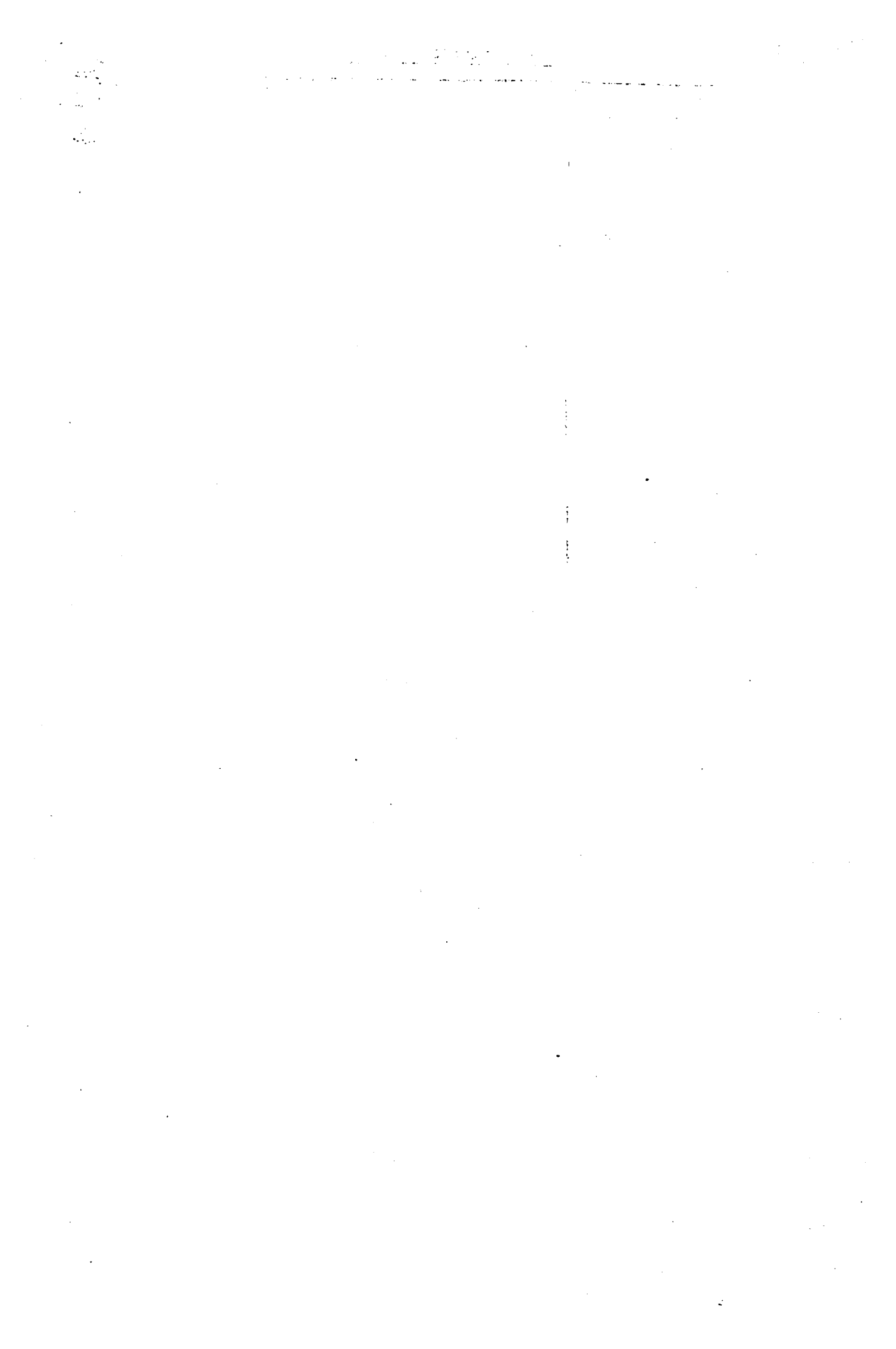
CERTIFICO: Que la presente hoja de servicios correspondiente al Catastrático
Don Adolfo Florensa Ferrer, concuerda exactamente con los documentos presentados por el interesado, junto con estas declaraciones, y con su expediente que se custodia en la Secretaría de este Centro.

Y para que conste y surta los oportunos efectos, suscribo la presente certificación con el V.º B.º del Muy Ilustre Señor Director, y Sello de la Escuela, en Barcelona a primero de febrero de mil novecientos cincuenta y dos.

V.º B.º
El Director,

(Handwritten signatures and stamps)

1912

CONSEJO GENERAL
DE
COLEGIOS MEDICOS DE

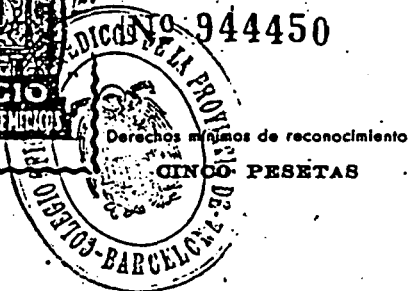
DERECHOS AUTORIZADOS POR EL ESTADO
DIEZ PESETAS

MODELO A

Serie E

944450

CERTIFICADO MEDICO OFICIAL

Colegio de _____

Don Pedro Camps Juncosa Residencia
en Medicina y Cirugia, con residencia en Barcelona
inscrito con el número 1142 en el Colegio Oficial de Médicos de esta Provincia,

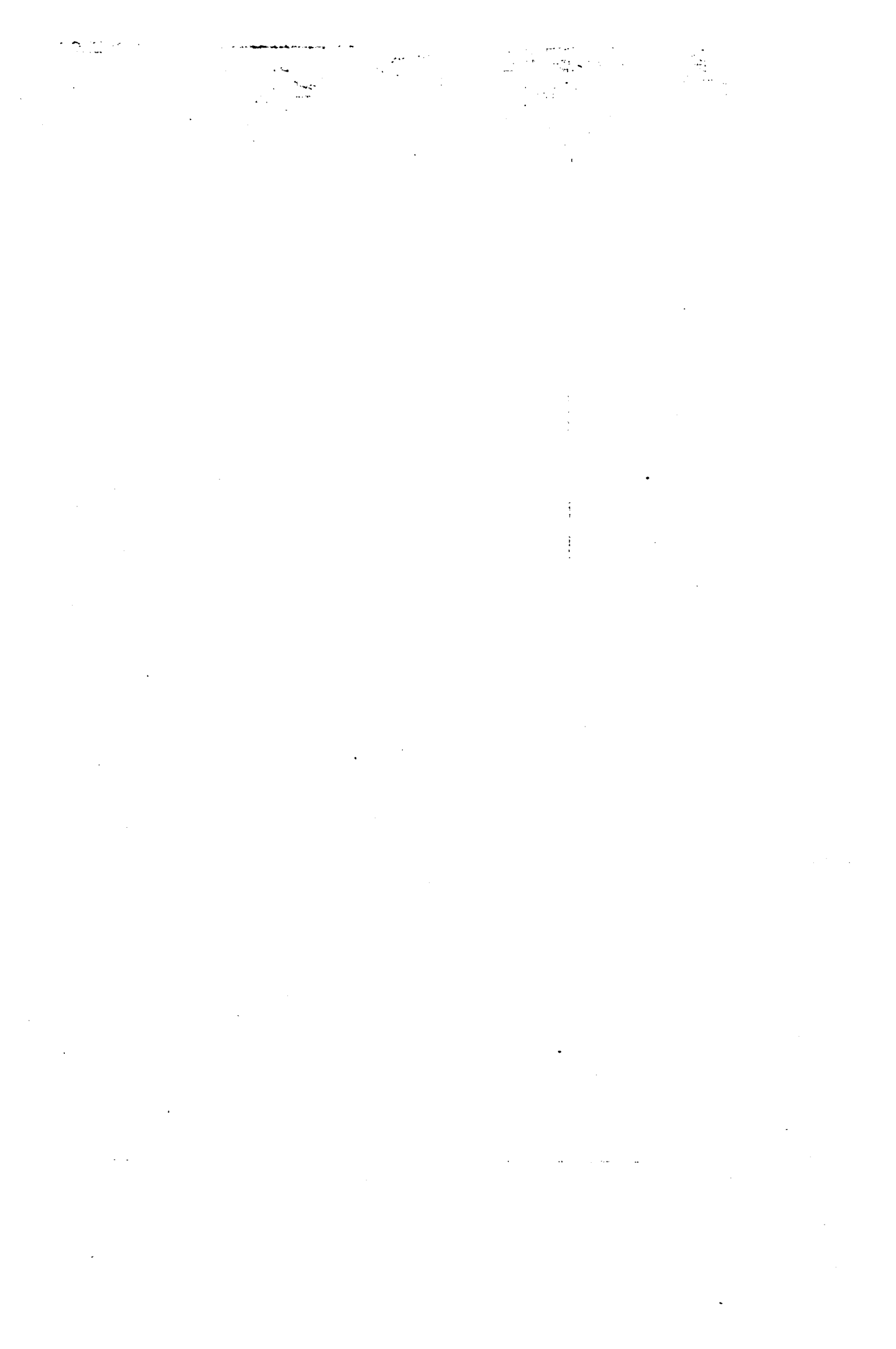
CERTIFICO: Que S. Adolfo Florensca Treu de 6.3 años
de edad presentó en el mes de septiembre de
1951 un infarto de miocardio, afección que le
obligó a reposo absoluto durante dos meses,
y a partir de los cuales y en evolución de un caso
crónico que podría haberse evitado es aconsejable que
disminuya al máximo los esfuerzos físicos, in-
tellectuales y emocionales

Y para que así conste donde convenga, y a instancia de el interesado
expido el presente CERTIFICADO en Barcelona
a veintayuno de diciembre de mil novecientos cincuenta y dos

[Firma]

1952

NOTA.—Ningún Certificado Médico será válido si no va extendido en este Impreso editado por el Consejo General de los Col

2.2.2.,4. BONAVENTURA BASSEGODA I MUSTA.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Doctor en Ciencias Exactas con Premio Extraordinario, 1921

Ginecista voluntario de Treviño de la comarca de Arquitecta, 1923

Adjunto a los Jefatura de Obras de la Exposición Internacional, 1928

Delegado del Gobierno español en la Exposición de Estocolmo, 1930

Arquitecto municipal de Aguilada, 1930

Secretario de la Escuela Superior de Arquitectura, 1931

Arquitecto de los servicios técnicos del Ayuntamiento de Barcelona, 1932

Profesor de Proposición en los cursos de Ingeniería Civil, 1934

Miembro de la Real Academia de Ciencias y Artes, 1935

Consejero

Crus de caballero de Justino Lara de Chucio

Crus de caballero de la Corona de Italia

Oficial de Cuarto Clava de Cerio

Oficial del Viejo Blanco de Bohemia

Oficial del Mérito de Hungría

Comendador de la Corona de Prusia

Medalla pontificia "Benedicti"

Oficial de Instrucción Pública de Francia

MINISTERIO DE EDUCACION NACIONAL

ESCUELA SUPERIOR DE ARQUITECTURA DE BARCELONA

HOJA DE SERVICIOS

D. Buenaventura Parsegada y Puig natural de Barcelona
 provincia de Barcelona, de 46 años de edad, residencia en Barcelona y domicilio
 en Calle de Busto 314, de profesión Arquitecto, Catedrático
interino por Oposición, de la asignatura de Construcción
arquitectónica, segundo curso de la Enseñanza de Arquitectura
Aposajadores reúne los servicios y méritos que a continuación se expresan:

SERVICIOS PRESTADOS	Nombramiento	Posesión	Total de servicios en las clases y categorías		
			Años	Meses	Días
<u>Facultad de Ciencias de la Universidad de Barcelona</u>					
<u>Auxiliar temporal</u>	<u>4 junio 1926</u>	<u>14 de junio 1926</u>	<u>6</u>	<u>1</u>	<u>1</u>
<u>Encargado catedra Auxiliar</u>	<u>14 de julio 1926</u>	<u>15 de julio 1926</u>	<u>1</u>	<u>10</u>	<u>30</u>
<u>Escuela Superior de Arquitectura</u>					
<u>Auxiliar interino del primer grupo de Enseñanzas Científicas</u>	<u>15 de abril 1927</u>	<u>21 de abril 1927</u>	<u>3</u>		<u>9</u>
<u>Auxiliar numerario del primer grupo Enseñanzas Científicas</u>	<u>30 marzo 1927</u>	<u>1 de mayo 1927</u>		<u>10</u>	<u>-</u>
<u>Catedrático numerario de Construcción arquitectónica 2º curso</u>	<u>25 febrero de 1928</u>	<u>15 de mayo 1928</u>	<u>14</u>	<u>5</u>	
		<u>Total servicios</u>	<u>26</u>	<u>3</u>	<u>9</u>
<u>Catalizado en 31 agosto 1947.</u>					

Contribución al estudio de las funciones de *Hardy*
Poincaré y la teoría de las ecuaciones diferenciales

Matemáticas y Arquitectura

Sobre tradición constructiva y el progreso de la Técnica

Boletín laminar de *Henri* armado

Vibraciones en los edificios

Arquitectura de *Estado*

Estudio monográfico de las fundaciones

Buena base de *Henri* armado

Tratado moderno de construcción de edificios

Guerra y Arquitectura (en guerra)

Traducciones

Marks Composición de plantas y edificios

Platon - Construcciones de *Henri* armado

Escherich Tratado general de Construcción

Herster - Empleo del *Henri* en la Construcción

Opitz - Manual de carpintería de *armos*

Stumpf - Los palacios de Italia

Schinkelitsch - Arquitectura Hidráulica

Zedler - *Henri* armado

Don *Francisco Casan* *Justices* Secretario ^{accidental} de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona:

CERTIFICO: Que la presente hoja de servicios correspondiente al *Catedrático numerario*

Don *Bernabé Casan* *Basgado*, concuerda exactamente con los documentos presentados por el interesado, junto con estas declaraciones, y con su expediente que se custodia en la Secretaría de este Centro.

Y para que conste y surta los oportunos efectos, suscribo la presente certificación, con el V.º B.º del Muy Ilustre Señor Director, y Sello de la Escuela, en Barcelona a *veintiseis* de *septiembre* de *mil novecientos cuarenta y dos*.

V.º B.º
 El Director,

1942

APELLIDOS: *Basregoda Musté* NATURALIEZA: *España - Barcelona*
NOMBRE: *Bernaventura* FECHA DE NACIMIENTO: *3 Junio 1896*

Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona
(Centro en el que presta sus servicios)

CARGO QUE DESEMPEÑA: *Catedrático numerario - Secretario*

ENSEÑANZA: *Arquitectura - Catedra de Construcción Arquitectónica 2º curso*

FORMA DE INGRESO: *Oposición* FECHA DE INGRESO: *1º marzo 1928*

De no ser de UPOSICION DIRECTA ¿Cual fué el turno por el que obtuvo la plaza actual?.....

REMUNERACION ANUAL (sueldo o gratificación) *19.200*

TITULOS QUE POSEE: *Doctor en Ciencias Exactas, Miembro de número de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona*

Otros cargos oficiales que sirve o ha servido: *Vocal de la Comisión Española del Hormigón pretensado.*

Publicaciones relacionadas con la enseñanza: *Tratado moderno de Construcción de Edificios. Barcelona, 1944. - Varias monografías técnicas.*

Traducciones del alemán y del italiano.

Otros méritos y circunstancias que concurren en el interesado:.....

Encomienda de Alfonso X el Sabio

Caballero de Gustavo Vasa (Suecia)

Caballero de la Corona de Italia

Oficial del León Blanco (Checoslovaquia)

Oficial del Mérito (Hungría)

Encomienda de la Corona (Rumanía)

Oficial de Instrucción Pública (Francia)

Medalla "Benemerenti" (Santa Sede)

El Director

ARQUITECTURA DE BARCELONA

- Doctor en Ciencias Exactas con Premio extraordinario 1921
- Reválida voluntaria del título de Arquitecto 1923
- Subdirector de construcciones en la Exposición Internacional 1929
- Delegado oficial en la Exposición de Entresina 1930
- Arquitecto municipal de Igualada 1930
- + Secretario de la Escuela Superior de Arquitectura 1928
- Arquitecto jefe de los servicios técnicos del Ayuntamiento 1929
- Profesor de los cursos de Ingeniería Sanitaria 1934
- Miembro de la Real Academia de Ciencias y Artes 1935
- miembro de número del Patronato Juan de la Cierva del Consejo Superior de Investigaciones Científicas 1940
- Vocal de la Comisión española del Homenaje póstumo 1941
- delegado oficial en el Congreso New Ordnung en Berlín 1942
- delegado de la Dirección general de Arquitectura en el Segundo Congreso Internacional de Mecánica del Suelo 1946 Rotterdam
- miembro honorario de la Asociación de Arquitectos Franceses 1954
- Premio del Colegio Oficial de Arquitectos de Cataluña y Baleares IV Centenario 1954

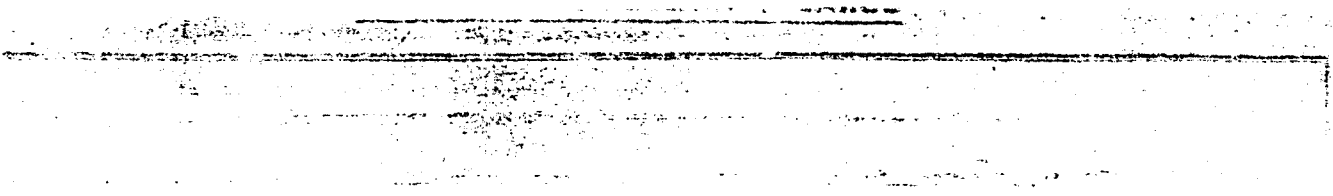
Recompensas

- Encomienda de Alfonso X el Sabio
- Encomienda de San Gregorio el Negro
- Encomienda de la Corona de Rumania
- Oficial de Instrucción pública de Francia
- Oficial del Mérito de Hungría
- Oficial de San Sava de Yugoslavia
- Oficial del León Blanco de Checoslovaquia
- Caballero de Gustavo Vasa de Suecia
- Caballero de la Corona de Italia
- Medalla "Pocumencenti" de la Santa Sede
- Afiliación honorífica al Instituto de los Hermanos de las Escuelas Cristianas

Traducciones

- Kersten - Construcciones de hormigón armado
- Wielhorn - Tratado general de construcción
- Kersten - Empleo del hierro en la construcción
- Opitz - Manual de carpintería de armar

[The main body of the page contains extremely faint and illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the document. The text is scattered across the page and cannot be transcribed accurately.]

[The bottom section of the page contains more faint and illegible text, possibly a footer or a continuation of the bleed-through from the reverse side. The text is too light to be read.]

Contribución al estudio de las funciones de Hadamard (Tesis doctoral)
Poincaré y la Teoría de las Ecuaciones Diferenciales
Matemáticas y Arquitectura
La tradición constructiva y el progreso de la Técnica
Bovedas laminadas de hormigón armado
Vibraciones en los edificios
Curso breve de hormigón armado
Tratado moderno de edificación (en colaboración con el profesor Werner Schindler)
Racionalismo e ultrarraz en la arquitectura regional
Urbanismo policéntrico
El hormigón armado con cuerdas de piano
La bóveda catalana
Fenómenos plásticos en los terrenos de fundación
Divagaciones retrospectivas de un Secretario de Centro
Tratamiento eléctrico de tierras
La peradilla de los arietes
El arquitecto ante las armas nucleares
Bovedas fabricadas
Elías Rogent, nuestro primer director
Calendario y escarpidos del arquitecto
Edificación antisísmica
El teatro de quitapón

Don Benigno de Vallalona Gurtu ^{accidental} Secretario de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona:

CERTIFICO: Que la presente hoja de servicios correspondiente al Catedrático numerario

Don Buenaventura Basegoda Gurtu, concuerda exactamente con los documentos sentados por el interesado, junto con estas declaraciones, y con su expediente que se custodian en la Secretaría de este Centro.

Y para que conste y surta los oportunos efectos, suscribo la presente certificación el V.º B.º del Muy Ilustre Señor Director, y Sello de la Escuela, en Barcelona a veinte de noviembre de mil novecientos cincuenta y siete.

V.º B.º
El Director,

1957

1109 37

SECRETARIA

SECRETARIA

MINISTERIO
DE
EDUCACION NACIONAL

ES COPIA

Ilmo. Sr.:

Con esta fecha el Excmo. Sr. Ministro me comunica la Orden siguiente:

"En atención a las razones expuestas por el interesado;

ESTE MINISTERIO ha resuelto que DON BUENAVENTURA BASSEGODA MUSTE cese en el cargo de SECRETARIO de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona, agradeciéndole los servicios prestados."

Lo que traslado a V.I. para su conocimiento y efectos.

Dios guarde a V.I. muchos años.
MADRID, 23 de enero de 1962
EL DIRECTOR GENERAL,

Ilmo. Sr. Director de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de BARCELONA.

MINISTERIO
DE
EDUCACION NACIONAL

ES COPIA

Ilmo. Sr.:

El Excmo. Sr. Ministro del Departamento comunica con esta fecha al Ilmo. Sr. Director General de Enseñanzas Técnicas lo siguiente:

"En atención a los méritos y circunstancias que concurren en DON BUENAVENTURA BASSEGODA MUSTE. Catedrático y ex-Secretario de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona;

ESTE MINISTERIO, de conformidad con la propuesta formulada por la Junta de Profesores del citado Centro, ha tenido a bien nombrar Secretario Honorario del mismo a DON BUENAVENTURA BASSEGODA MUSTE."

Lo que traslado a V.I. para su conocimiento y demás efectos.

Dios guarde a V. I. muchos años.
Madrid, 23 de enero de 1962

EL JEFE DE LA SECCION,

Ilmo. Sr. Director de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de BARCELONA.

Ilmo. Sr.:

Me honro en comunicar a V.I. que, en la Junta de Profesores celebrada el día de ayer, al dar cuenta que el Catedrático numerario de este Centro Dr. BUENAVENTURA BASSEGODA MUSTE, quien durante treinta y tres años ha ocupado la Secretaría del mismo, había pedido que, por motivos de salud, se le exonerara de dicho cargo, el Claustro, tomando en consideración el motivo de la citada renuncia, acordó, por unanimidad, que, en atención a los méritos contraídos por el mencionado Secretario en el dilatado y eficaz desempeño de su gestión, se elevara a la Superioridad la propuesta de que, al cesar en ella, fuese designado SECRETARIO HONORARIO de la Escuela, a la vez que la de ser recompensado con la Gran Cruz de Alfonso X el Sabio, por estar ya en posesión de la Encomienda de la misma Orden.

Al trasladar a V.I. dicho acuerdo unánime, me permito señalar mi singular y fervoroso apoyo a las propuestas formuladas.

Dios guarde a V.I. muchos años.
Barcelona, 20 de diciembre de 1961
EL DIRECTOR,

Ilmo. Sr. Director General de Enseñanzas Técnicas.
Ministerio de Educación Nacional.- M A D R I D

Vertical list of handwritten notes and initials on the left margin, including: *En*, *Escu*, *C*, *cu*, *7*, *yo*, *Car*, *cibe*, *liga*.

DIPUTACIÓN PROVINCIAL
DE BARCELONA

Dr. D. Bassegoda

DIPUTACIÓN PROVINCIAL DE BARCELONA
SECCIÓN DE CULTURA
12 - JULIO
SALIDA
N.º 862

N.º 320-17-7-1946.

Me es grato manifestar a Vd. la satisfacción de esta Corporación y en particular del suscrito, por el nombramiento del Catedrático Don Buenaventura Bassegoda Musté, para asesorar y orientar las prácticas a seguir por los alumnos del ramo de la construcción de la Escuela Elemental del Trabajo.

Dios guarde a Vd. muchos años.

Barcelona, 11 de Julio 1946.

EL DIPUTADO PONENTE DE CULTURA,

Sr. Director de la Escuela Superior de Arquitectura.

h
c

Sr. Bassegoda

Copia del Cese

"Don Alejandro Soler y March, Director de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona;-Certifico: Que don Buenaventura Bassegoda y Musté, a quien se refiere el presente Título, ha cesado en el cargo de Catedrático numerario de Construcción arquitectónica en treinta y uno de diciembre de mil novecientos treinta y dos, por ascenso al número veintiseis del Escalafón de Catedráticos numerarios de las Escuelas Superiores de Arquitectura de Madrid y Barcelona, por Orden de seis de febrero actual, habiendo prestado sus servicios sin interrupción hasta la fecha del Cese.-Y para que conste, se extiende la presente diligencia de Cese, en Barcelona a trece de febrero de mil novecientos treinta y tres.-Alejandro Soler y March.-Hay el sello en tinta de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona."

Es copia de su original de que certifico.

Barcelona 20 de febrero de 1933.

El Catedrático-Secretario,

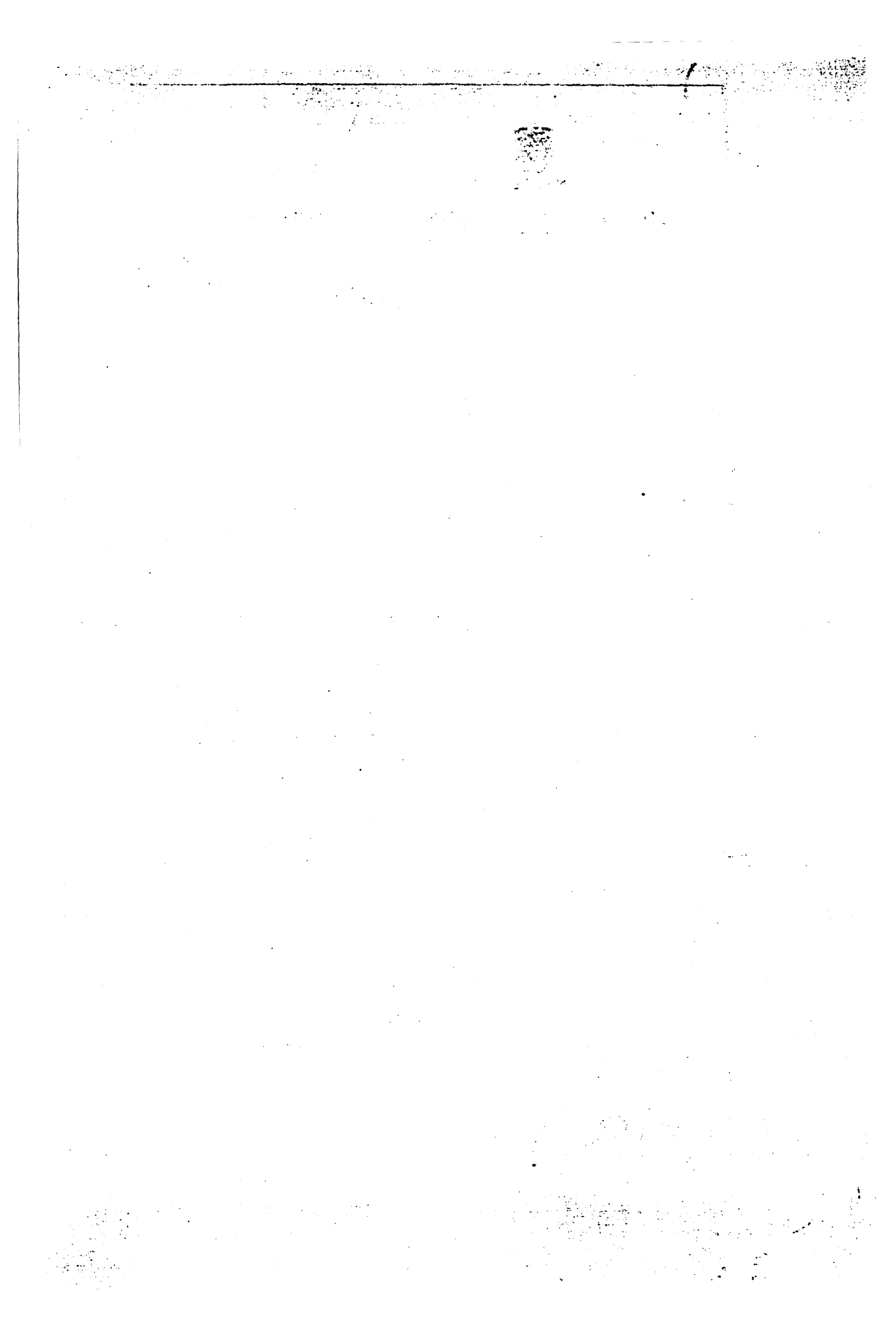
Buenaventura Bassegoda

Vº. Bº.

El Director,

A. Soler y March

MINISTERIO
DE
EDUCACION NACIONAL

Ilmo. Sr.:

Con esta fecha el Ilmo. Sr. Director General de Enseñanza Técnica Superior me comunica lo siguiente:

"Cumplida en el día de hoy la edad reglamentaria para su jubilación forzosa por D. N. BARRAVERA RASSEGODA Y MUSTE, Catedrático numerario de la Escuela Técnica Superior de ARQUITECTURA DE BARCELONA;

ESTA DIRECCION GENERAL ha resuelto declarar le jubilado, con el haber pasivo que por clasificación le correspondía."

Lo que traslado a V. para su conocimiento y demás efectos.

Dios guarde a V. muchos años.
Madrid, 3 de junio de 1.966.

EL JEFE DE LA SECCION,

ESCUELA DE ARQUITECTURA DE BARCELONA
JUN. 1966
ENTRA 599

2.2.2..5, MANUEL DE SOLA-MORALES I ROSSELLÓ.

Secretario del Colegio Oficial de Arquitectos de Cataluña y Baleares desde 1945
 Comandante honorífico de Ingenieros de Armamento y Construcción
 Cruz de guerra y Medalla de campaña de la Cruzada
 Arquitecto jefe del servicio de Edificios particulares en el Excmo Ayuntamiento de Barcelona
 Representante de España en el Congreso S. Habitación en Bruselas 1952
 Ponente en la 5ª y 6ª Asamblea Nacional de Arquitectos

Don Buena Ventura Bassegoda Muste Secretario de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona:

CERTIFICO: Que la presente hoja de servicios correspondiente al Profesor encargado de curso
Don Manuel Solà-Morales de Roselló concuerda exactamente con los documentos presentados por el interesado, junto con estas declaraciones, y con su expediente que se custodia en la Secretaría de este Centro.

Y para que conste y surta los oportunos efectos, suscribo la presente certificación, con el V.º B.º del Muy Ilustre Señor Director, y Sello de la Escuela, en Barcelona a veinte y una de agosto de mil novecientos cincuenta y dos.

V.º B.º
El Director,

Buena Ventura Bassegoda Muste

MINISTERIO DE EDUCACION NACIONAL

ESCUELA SUPERIOR DE ARQUITECTURA DE BARCELONA

HOJA DE SERVICIOS

12 febrero 1910

D. Manuel Salá Morales de Roselló natural de Barcelona
 provincia de Barcelona, de 37 años de edad, residencia en Barcelona y domicilio
 en Córcega, 372. p.º, de profesión arquitecto, ^{Catedrático} ~~Profesor~~ encargado de curso
^{numeroso} ~~interino~~ por propuesta de la Dirección, de las asignaturas de Electrotecnia e
Instalaciones complementarias de los edificios de la Enseñanza de Arquitectura reúne los ^{Aparejadores} ~~servicios~~ y méritos que a continuación se expresan:

A. TORRES - BUSTAMANTE, 66

SERVICIOS PRESTADOS	Nombramiento	Posesión	Total de servicios en las clases y categorías		
			Años	Meses	Días
Profesor auxiliar interino del cuantitativo grupo de la sección científica	22 mayo 1933	23 mayo 1933	6	9	7
Profesor encargado de cursos de Electrotecnia e Instalaciones complementarias de los edificios con 6000 p.º	3 febrero 1940	10 marzo 1940	2	6	-
Total en	31 de Agosto de 1942		8	15	7
Lo mismo con ascenso a 7.200	20-4-1951	1-1-1951			
		Continúa			
		25-2-1954	13	11	26
			23	3	1

ESQUEMA SUPERIOR DE ADMISIONES DE INGENIEROS

Secans - Presidente del Colegio Oficial de Arquitectos de Catalunya y Baleares
 Comandante honorario del Cuerpo de Ingenieros en el Ejercito español
 Jefe de Servicio Técnico en el Excmo. Ayuntamiento (obras particulares)
 Cruz de guerra y Medalla de campaña en la Cruzada de Liberación
 Representante oficial en el Congreso "L'Habitation" en Bruselas 1922

15 - Encargo en colaboración del Proyecto y construcción del Monumento al General Mola en Alcocero (Burgos) (1937).

D- MÉRITOS ACADÉMICOS

- 14 - Terminó la carrera en Julio de 1932 a la edad de 22 años.
- 15 - Nombrado previo Concurso, Auxiliar del 4º Grupo de Sección Científica de la Escuela Superior de Arquitectura, en 22 de Mayo 1933.
- 16 - La Junta Técnica del Estado en Burgos (Enero 1937) ratifica el nombramiento.
- 17 - Nombrado por el Ministerio de Educación Nacional, Profesor Encargado de Curso (1940-1949) de dicha Escuela (Doc. Nº. 8).
- 18 - Designado por la Superioridad, Juez instructor de expedientes de depuración de alumnos de la Escuela, por hechos ocurridos durante la Guerra de Liberación.
- 19 - Director de la revista técnica "Cuadernos de Arquitectura" y colaborador de otras publicaciones técnicas nacionales y extranjeras, "Boletín de la Dirección General de Arquitectura", "Anuario de Arquitectura", "Criterion", "Gazeta del Tinizzino", etc.
- 20 - Ha participado en todas las Congresos Nacionales de Arquitectura. Ha sido ponente en tres de ellos.

E- OTROS MÉRITOS

- 21 - Ex-combatiente de nuestra Cruzada de Liberación como oficial de Ingenieros. En posesión de medallas y distinciones de Campaña. (T.P. Sección 3ª. Recompensas, Nº. 6. Cuerpo Ejército Urgel. O.C. Excmo. Sr. Ministro Ejército).
- 22 - Comandante Honorífico de Ingenieros de Armamento y Construcción (Doc. Nº. 9).
- 23 - Nombrado en 15 de marzo por la Secretaría local de la C. N. S. Jefe del Gremio de Obras Públicas dentro del Sindicato de la Construcción (Marzo 1941 - Febrero 1942). (Doc. Nº. 10).

Barcelona, Diciembre de 1949.

RELACION DE MÉRITOS ALEGADOS POR EL ARQUITECTO DON MANUEL DE SOLÁ-MORALES, EN EL CONCURSO PARA ARQUITECTO JEFE DE SERVICIO EN EL AYUNTAMIENTO DE BARCELONA

A- MÉRITOS MUNICIPALES

- 1 - Número uno de las Oposiciones para Arquitectos Adjuntos en Mayo-Junio de 1945 (entre quince opositores) (Doc. N° 1).
- 2 - Arquitecto Adjunto de Extensión y Reforma, entre Julio de 1945 y Julio de 1948.
- 3 - Arquitecto Adjunto Encargado del Despacho, entre Agosto de 1948 y Diciembre de 1949. Cargo sin compensación económica. (Doc. N° 2).
- 4 - Labor desarrollada en el desempeño de dichos cargos (Doc. N° 3).
- 5 - Asistencia a las Comisiones de Urbanización.

B- MÉRITOS PROFESIONALES

- 6 - 17 años de ejercicio de la profesión desde 1932, sin nota alguna desfavorable (Doc. N° 4).
- 7 - Elegido o nombrado para cargos directivos y de confianza dentro la profesión. Elegido Secretario del Colegio Oficial de Arquitectos (1946) y dos veces reelegido (1947 y 1949). Nombrado por la Dirección General de Arquitectura, Vocal de la Junta Gestora de Gobierno (1940 - 1946). Id. de la Comisión Especial de Depuración (Septiembre 1939). Elegido Secretario de la Comisión de Depuración en 1933. (Doc. N° 4).
- 8 - Arquitecto Municipal de la Villa de Artés desde 1939 hasta la fecha. (Doc. N° 5).
- 9 - Agregado a la Comandancia de Fortificaciones y Obras de la 4ª. Región (en calidad de Comandante Honorífico de Ingenieros) entre 1939 y 1946. (Doc. N° 6).
- 10 - Experiencia profesional como Arquitecto particular. (Doc. N° 7).

C- PREMIOS EN CONCURSOS PROFESIONALES

- 11 - Primer premio en el Concurso de Anteproyectos de reforma y ampliación de la Cámara de la Propiedad Urbana. (1945).
- 12 - Primer premio (en colaboración) para el Monumento a los Caídos en el foso de Santa Elena del Castillo de Montjuich (1939).

ESCUOLA TÉCNICA SUPERIOR DE ARQUITECTURA DE BARCELONA

HOJA DE SERVICIOS

Don _____ Secretario de la Escuela Técnica Superior

Arquitectura de Barcelona:

CERTIFICO: Que la presente hoja de servicios correspondiente al _____

Don _____, concuerda exactamente con los documentos presentados por el interesado, junto con estas declaraciones, y con su expediente que se custodia en la Secretaría de este Centro.

Y para que conste y surta los oportunos efectos, suscribo la presente certificación el V.º B. del Muy Ilustre Señor Director, y Sello de la Escuela, en Barcelona a _____ de _____ de _____

V.º B.º
El Director,

LUGAR Y FECHA DE NACIMIENTO: Olot (p. Gerona) 12 Febrero 1910

NUMERO DE REGISTRO: A 02 EN 158

ESCUELA DONDE PRESTA SUS SERVICIOS: Escuela Técnica Superior de Ar-
quitectura de Barcelona.

CATEDRA

GRUPO: XIV

ASIGNATURAS: "Construcción I" y "Construcción II"

FORMA DE INGRESO: oposición

FECHA DE NOAIBRAMIENTO 30 Noviembre de 1954

NOTA: Este documento es propiedad del Ministerio de Educación y Ciencia y no debe ser reproducido ni distribuido sin el consentimiento expreso de este organismo.

Ministerio de Educación Nacional
Dirección General de Enseñanza
Técnica Superior

CURRICULUM VITAE

NOMBRE: MANUEL

APELLIDOS: { PRIMERO DE SOLA-MORALES
SEGUNDO DE ROSSELLO

NOTA: ESCRIBANSE A MAQUINA O LETRA DE IMPRENTA. EN CASO NECESARIO AÑADANSE HOJAS SUPLEMENTARIAS.

BECAS, PENSIONES, AYUDAS A LA INVESTIGACION, PARTICIPACION
EN CONGRESOS, PERTENENCIA A SOCIEDADES CIENTIFICAS, ETC.

PUBLICACIONES (3)

(3) ESPECIFIQUESE EDITORIAL, FECHA DE PUBLICACION Y NUMERO DE PAGINAS.

ACTIVIDAD DOCENTE (1)

EN ESPAÑA:

En 23 de Mayo de 1933 fué nombrado Profesor Auxiliar Interino adscrito al 4º Grupo de la Sección Científica de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona.

En 3 de Febrero de 1940 fué nombrado Encargado de Curso de "Construcción 3º y 4º" de la propia Escuela, y prorrogado anualmente el nombramiento.

En 30 de Noviembre de 1954 fué nombrado Catedrático por oposición de "Construcción Arquitectónica 1º curso", de la propia Escuela.

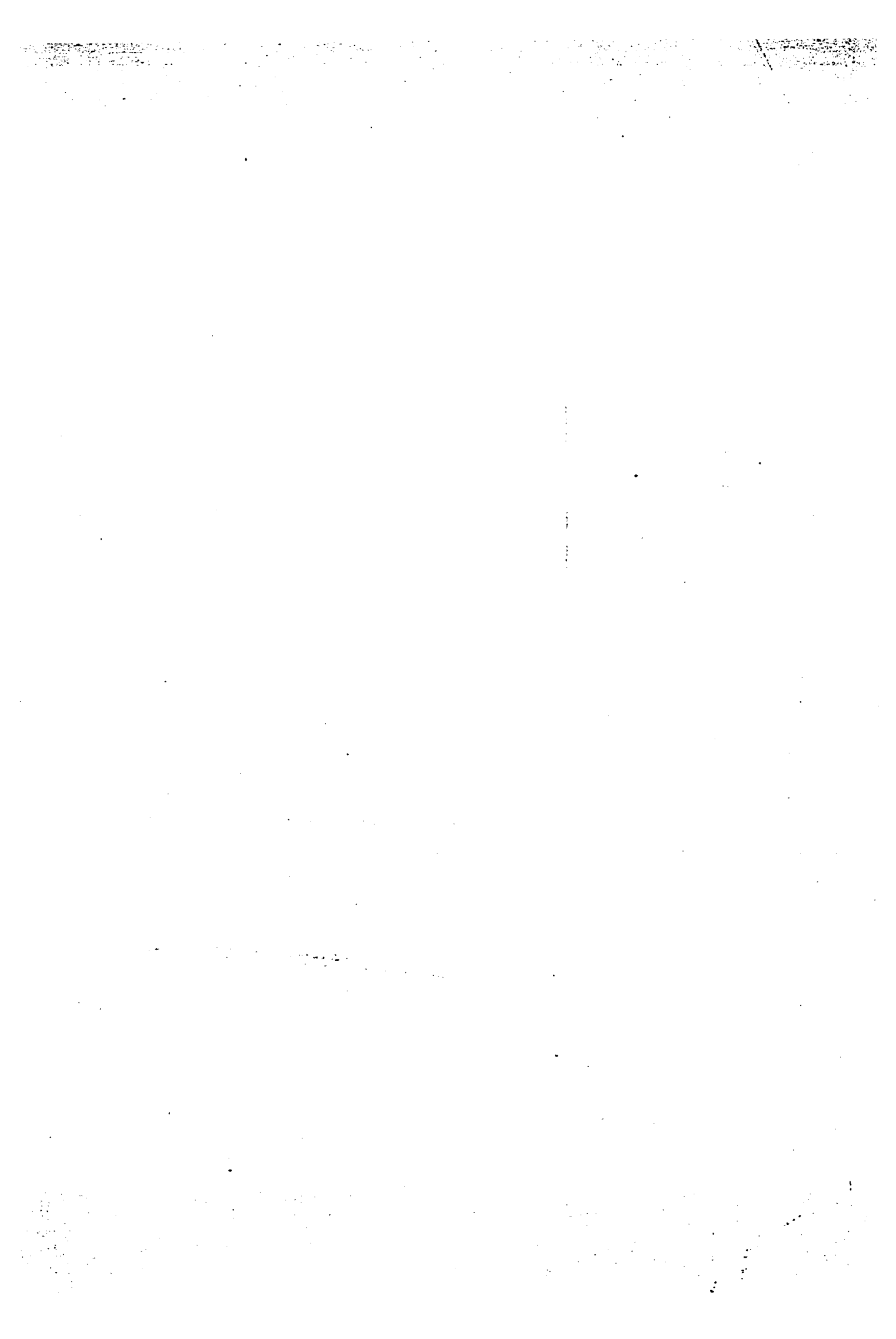
(1) DEBERA INCLUIRSE TAMBIÉN LA LLEVADA A CABO CON ANTERIORIDAD AL NOMBRAMIENTO DE CATEDRÁTICO ESPECIFICANDO LAS FECHAS CORRESPONDIENTES.

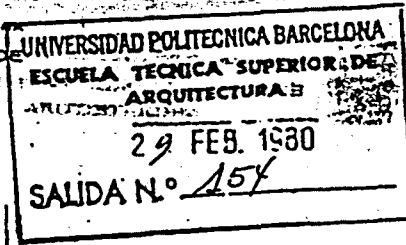
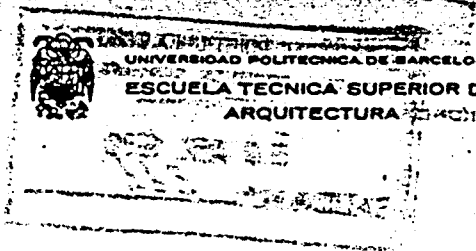
VARIOS

Barcelona A 10 DE Julio 1969.

(FIRMA)

Jaume Soler Jones

Pongo en su conocimiento que, debido a su jubilación como Catedrático, con fecha 20 de los corrientes, deja de formar parte del Claustro de la Escuela a la que pertenecía por su condición de miembro.

Dios guarde a Vd. muchos años.
Barcelona, 29 de febrero de 1980.
EL SECRETARIO,

Ullj

D MANUEL DE SOLA-MORALES DE ROSSELLO

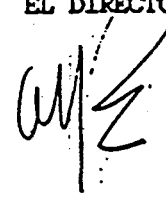
UNIVERSIDAD POLITÉCNICA DE BARCELONA
ESCUELA TÉCNICA SUPERIOR DE
ARQUITECTURA

UNIVERSIDAD POLITÉCNICA BARCELONA
ESCUELA TÉCNICA SUPERIOR DE
ARQUITECTURA
30 ABR 1980
SALIDA N.º 311

EXP

Para su conocimiento y demás efectos adjunto le remito anexo IV de liquidación de sueldo, trienios y pagas extraordinarias, por duplicado ejemplar, que ha sido enviado por el Servicio de Catedráticos Numerarios y Profesores Agregados de Universidad.

Barcelona, 29 de Abril de 1980
EL DIRECTOR,

Sr.D.Manuel de Solá-Morales de Rosselló.-

MINISTERIO
DE
EDUCACION Y CIENCIA

Expte

ORDEN

AL SEÑOR D. MANUEL
MAGFEO Y EXCMO. SR.:

Con esta fecha el Excmo. Sr. Ministro comunica al Ilmo. Sr. Director general de Universidades e Investigacion lo siguiente:

MINISTERIO DE EDUCACION Y CIENCIA
SECCION DE CATEDRATICOS Y
AGREGADOS
3 0 MAR 1974
SALIDA

" De conformidad con la peticion del interesado y con la propuesta elevada por el Rectorado de la Universidad Politecnica de Barcelona,

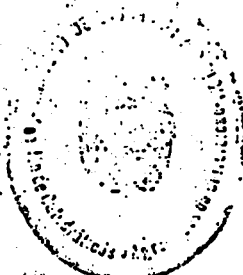
UNIVERSIDAD POLITECNICA
DE BARCELONA
1 ABR. 1974
Nº 1.407
ENTRADA

ESTE MINISTERIO ha resuelto que D. MANUEL - DE SOLA-MORALES ROSELLO, Catedratico de dicha Universidad, cese en el cargo de Vicerrector de la misma, agradeciéndole los servicios prestados. "

Lo que le traslado para su conocimiento y demas efectos.

Dios guarde a V. M. E. 7
Madrid, 21 de marzo de 1.974.

EL JEFE DE LA SECCION,

[Handwritten signature]

U. F. I.
REGISTRO

Caso *Personal*

Tramite:

1. o me con devolución . . . . .

2. o me con devolución ~~con devolución~~ X

3. o me con devolución . . . . .

4. o me con devolución . . . . .

5. o me con devolución . . . . .

6. o me con devolución . . . . .

Observaciones
el jefe

Barcelona - 1 - Abril 74
El Jefe de la Seccion
[Signature]

Magfco. y Excmo. Sr. Rector de la Universidad Politecnica de BARCELONA.

COMISION DE REPRESENTANTES DE ESTUDIANTE

**MINISTERIO
DE
EDUCACION Y CIENCIA**

MINISTERIO DE EDUCACION Y CIENCIA
SECRETARIA DE ESCUELAS TECNICAS

15 JUL 1967

SALIDA

Ilmo. Sr.:

Con esta fecha el Excmo. Sr. Ministro me comunica lo siguiente:

Ilmo. Sr.:

Vista la propuesta en tema formulada por la Junta de Profesores de la Escuela Técnica Superior de ARQUITECTURA DE BARCELONA,

ESTE MINISTERIO, de conformidad con lo dispuesto en el artículo 16 del Reglamento de Escuelas Técnicas Superiores, ha resuelto nombrar Director del mencionado Centro a DON MANUEL DE SOLA-MORALES DE ROSELLO, Catedrático numerario del mismo.

Lo que traslado a V.I. para su conocimiento y demás efectos.

Dios guarde a V.I. muchos años.

Madrid, 7 de julio de 1967
EL DIRECTOR GENERAL,

MANUEL DE SOLA-MORALES DE ROSELLO

[Firma manuscrita]

ESCUELA TÉCNICA SUPERIOR DE ARQUITECTURA - BARCELONA
19 JUL 1967
ENTRADA N.º <i>[initials]</i>

La propuesta de nombramiento de Director de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona, en virtud de lo establecido en el artículo 16 del Reglamento de Escuelas Técnicas Superiores, es de la siguiente tenor:

Ilmo. Sr. D. MANUEL DE SOLA-MORALES DE ROSELLO.

ENTREVISTA SOLA-MORALES, continuació.

Opinions i records del Pla d'Estudis 1914.

Pla relativament lleuger pel que fa al nombre de matèries, amb un nucli ben estructurat de coneixements bàsics. Era un model de Pla que feia madurar. No massa recarregat de dades: MÉS FORMATIU QUE INFORMATIU (enee contra de dels Plans d'Estudis posteriors).

Forta incidència del DIBUIX, també de les matemàtiques, es a dir, dels coneixements bàsics. Fonamental l'assignatura de motllatge en fang.

Els coneixements tecnològics no hi eren tan presents com hi serien després

El PROJECTE no començava a tenir pés didàctic fins als dos darrers anys amb P. Domènec i Roura i Pelayo Martínez. El curs de Detalls Arq. de F. de Azúa tenia poc interès, ^{amb la unitat.} en va agafar més amb En Bona.

Les Assignatures "dures" eren la Resistència de Mat. i l'Estabilitat, que,

a més eren impartides amb tot rigor i duresa. La Constr. era més ~~interessant~~ ^{ess'ni l'altre} i a tothom interessava. Intensa també la Teoria i Composició (Bona)

Els dos Cursos Preparatoris a la Facultat eren una introducció "universitària" en el sentit etimològic del terme, feien veure un món ample, doncs s'hi establí contactes amb estudiants que posteriorment triarien la carrera de metge, enginyer, científic pur... La devallada actual de la formació humanística es perniciososa (ací ell posa l'exemple d'un experiment que va promoure a l'Universitat: expressar gràficament un text literari; algú ho va interpretar bé, però en general va ser decebedó.)

El promig d'alumnes era de 20-25 per curs, excepcionalment, 40.

La idea de l'Arquitectura i de la professió d'Arquitecte que es servava en entrar a l'Escola es mantenia gairebé integralment al llarg de la carrera. Es perllongava naturalment el contacte professor-alumne més enllà de finits els estudis, doncs tothom procurava treballar a l'estudi professional de qualsevol dels professors que els rebien de bon grat. ~~El més escurçat i, fins i tot, a rebre estudiants al seu despatx, era En Florence, de caràcter fred, com s'ha dit, encara que excel·lent professor.~~

Anècdota del tinter que taca una llàmina i Jujol en fa una obra d'Art. El Una autèntica institució espontània: el PASSADÍS.

No hi havia divisió horitzontal, tot es desenvolupava en una sola planta doncs el Passadís era el lloc de trobada dels alumnes de tots els cursos.

S'hi penjaven els dibuixos dels alumnes barrejats amb els dels professors, d'aquesta manera el passadís era una aula més. S'hi discutia i s'hi escoltava parlar els més companys més grans; ell hi comegué En Sert, Subirana

Pla d'Estudis (1933) 1914

Estructura dels cursos de la Carrera:

Admissió, 1er. curs Preparatori i 2on. curs preparatori. Segons ell, tot es feia fóra de l'Escola, a la Facultat de Ciències i en Acadèmies. Aixó contradia el dépliant del Centenari que, assigna professors per a aquests cursos, semblant doncs que es donaven a l'Escola, quan nomès n'eren el Tribunal, i, a més, sembla que el curs d'admissió del dépliant correspondria més al Pla 33 que al 14.

CARRERA

1er. Curs. Es correcte el dépliant corretgit per mí.

ESTEREOTOMIA. o Constr. 1er. FLORENSA.

Classes alternes d'1 1/2 h., encara que 1 h. llarga real.

Estereotomia de la pedra, fusta i ferro, aquest últim actualitzat del R. VIRA Rabassa, i la resta, amb aquest com llibre de text. Com llibre de consulta el 1er. volum de l'Esselborn.

Contra l'ampulositat del R. Rabassa, claredat expositiva, contingut i forma sintètics; recolzament en l'Història. Home precís, racionalista i escuet, però de gran força personal.

Manca, Coneix de Mat. Soler i March
2on. Curs. Es correcte el dépliant corretgit per mí.

Constr Arq. d'En Bassegoda Musté. Fins a Nadal lliçons generals, després gairebé monogràfic, segons la dèria d'aquell any: Un any form. armat, segons el Kersten, un altre fonaments, un altre cúpules del 2on. tom de l'Esselborn.

Bibliografia emprada, la esmentada i a més l'Schlinder (tots els que tra-
duf). Dibuixava i escrivia en miniatura ^{i molt precis} a la pissarra. ^{Bruid, analític, i} ~~Peter prelixo~~, en-
cara ^{En contrast amb} que enciclopèdic. ~~Tot a l'arriba que~~ En Florensa, que dibuixava gran
i ^{facilment} ~~entendre~~ i explicava sintèticament, ^{Excelent professor.}

3er. Curs. Es correcte el dépliant....

TECNOLOGIA. Borrell Cardona i després Cendoya. Explicacions d'ambòs basades en el Martínez Angel, el primer més casolà ~~i flúixet~~ que el segon.

També, a més de la tecn. dels oficis de la Constr, segona part dedicada a amidaments, pressup: Ell opina que així devia esser als Plans precedents.

SALUBR. E HIGIENE. Soler i March. Molt relacionada amb la patologia de la construcció (humitats, etc.).

4art. Curs. Es correcte...

ARQ. LEGAL. Borrell Cardona. Eminentment professional. ^{Després Cendoya}
^{un curs legal molt competent.}

2.2.2.,6, FRANCESC BASSÓ I BIRULÉS.

U.S.S.R., FRANCESCO BASSO, BIRULES.

MINISTERIO DE EDUCACIÓN NACIONAL

DIRECCIÓN GENERAL DE ENSEÑANZA PROFESIONAL Y TÉCNICA

SECCIÓN DE INGENIEROS CIVILES

*Nº 1
6-1-1950
copia de la
ordenal y premio
1-1-1950 de la
orden del mes
enero 1950*

Ilmo. Sr.:

RESULTANDO que por Orden de 20 julio último se anunció concurso a la Auxiliaría temporal del 4º grupo de la Sección Científica de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona, que comprende los cuatro cursos de Construcción arquitectónica, Tecnología de la Edificación y Arquitectura legal con Economía política;

RESULTANDO que el Claustro de la Escuela propone para el desempeño de la plaza al aspirante D. Francisco Bassó Birulés;

VISTO el Decreto de 6 de febrero de 1936, que regula la materia;

CONSIDERANDO que no se ha producido protesta ni reclamación alguna y que se han cumplido las condiciones de la convocatoria;

ESTA DIRECCION GENERAL ha tenido a bien nombrar a D. Francisco Bassó Birulés Auxiliar temporal por cuatro años prorrogable por otros cuatro, del 4º grupo de la Sección Científica, que comprende los cuatro cursos de Construcción arquitectónica, Tecnología de la Edificación y Arquitectura legal con Economía política, de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona con la gratificación de 4.000 pesetas anuales con cargo a la Subsección 1ª, capítulo 1º, artículo 1º, grupo 4º, concepto 13, 2 del vigente Presupuesto de Gastos de este Ministerio;

Lo que traslado a V.I. para su conocimiento y demás efectos.

Dios guarde a V.I. muchos años.

Madrid, 29 de diciembre de 1949.

EL DIRECTOR GENERAL,

[Firma manuscrita]

Ilmo. Sr. Director de la Escuela Superior de Arquitectura de BARCELONA.-

Ilmo. Sr. :

A propuesta de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona y en atención a las necesidades de la enseñanza,

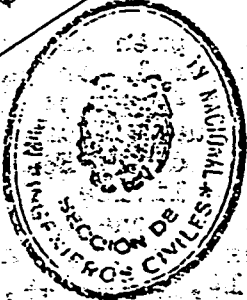
Esta Dirección General ha tenido a bien nombrar a D. Francisco Bassó Birulés Profesor Ayudante interino de clases prácticas para la asignatura de "Urbanología" de dicho Centro para el curso 1949-50, sin que se le acredite remuneración alguna en el actual ejercicio económico por hallarse agotado el crédito que para estas atenciones se consigna en el vigente Presupuesto de Gastos de este Departamento y debiendo cesar en 30 de septiembre de 1950 ó antes si se cubriera en propiedad dicha plaza.

Lo que participo a V.I. para su conocimiento y demás efectos.

Dios guarde a V.I. muchos años. Madrid, 23 de noviembre de 1949.

EL DIRECTOR GENERAL,

Francisco Bassó Birulés

*Por O. del 29
12-1949 se le nombra
auxiliar temporal
por 4 años de la
Sección Científica
1º grupo*

*La copia del auto
por el H-50
de la nominación de
Bassó 1950*

Ilmo. Sr. Director de la Escuela Superior de Arquitectura de BARCELONA.-

[Faint signature and stamp area]

lmo
49
ric
12-
19-
a

1887

Arquitecto del Ministerio de Fomento

apoyado de don

Don Buenaventura Basegoda Mestre Secretario de la Escuela Superior de Barcelona:

GERTIFICO: Que la presente hoja de servicios correspondiente al Catedrático numerario Don Francisco Basa Bardi, concuerda exactamente con los dados sentados por el interesado, junto con estas declaraciones, y con su expediente que se la Secretaría de este Centro.

Y para que conste y surta los oportunos efectos, suscribo la presente con el V.º B.º del Muy Ilustre Señor Director, y Sello de la Escuela, en Barcelona a 12 de noviembre de mil noventa y siete.

V.º B.º
El Director,

MINISTERIO DE EDUCACION NACIONAL

ESCUELA SUPERIOR DE ARQUITECTURA DE BARCELONA

HOJA DE SERVICIOS

Fecha de nacimiento

24 de diciembre 1921

D. Francisco Bassó Pírcules

natural de Gerona

provincia de Gerona, de 36 años de edad, residencia en Barcelona y domicilio

en Carrer de Sarrià, 13, 2.º de profesión arquitecta

cargo Catedrático numerario por concurso-oposición de

las asignaturas de Construcción arquitectónica cuarta y quinta cursos

de la Sección de Enseñanzas científicas

reúne los servicios y méritos que a continuación se expresan:

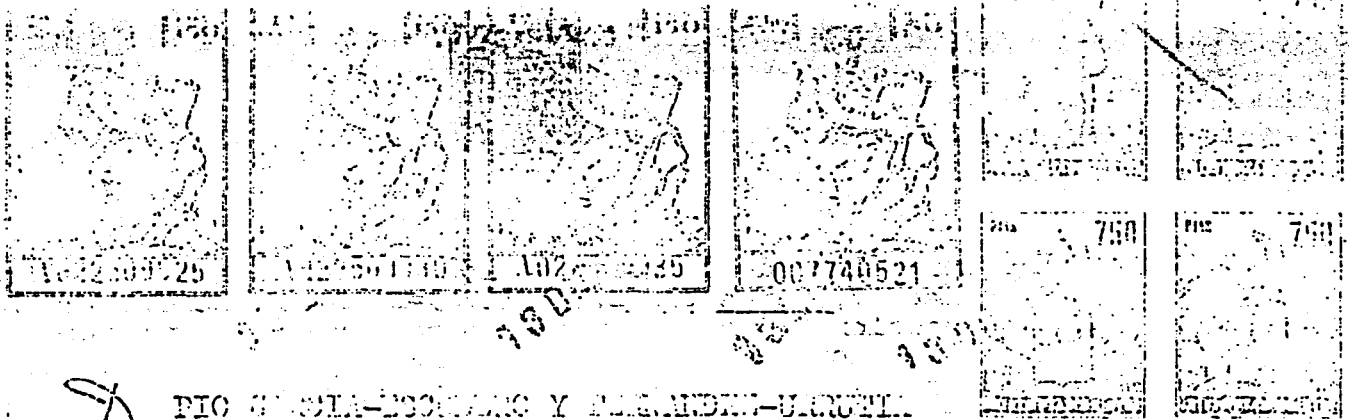
Impreso de A. Oriol - Barcelona

SERVICIOS PRESTADOS	Nombramiento	Posesión	Total de servicios en las clases y categorías		
			Años	Meses	Días
Profesor ayudante interino de Urbanología	23 noviembre 1949	1.º diciembre 1949	-	1	-
Profesor auxiliar temporal del cuarto curso de la Sección Científica	29 diciembre 1949	1.º enero 1950	6	5	-
Catedrático numerario de Construcción arquitectónica cuarta y quinta cursos	23 mayo 1956	1.º junio 1956	1	6	-
			8	-	-

Hay una póliza de 1ª clase de 150 pesetas A.001945184=Otra de 5ª clase 7,50 pesetas B.008751743=El Excelentísimo Sr. Ministro de Educación Nacional Por cuanto por Orden de esta fecha he tenido a bien nombrar a D. FRANCISCO BASSO BIRULES, en virtud de concurso-oposición Catedrático de Construcción Arquitectónica tercer y cuarto cursos de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona con el sueldo de entrada en el Escalafón de 16.800 pesetas y la gratificación de 8.000 pesetas ambas anuales, con cargo al Capítulo 1º Artículo 1º grupo 3º Concepto 19(1) y Capítulo 1º artículo 2º grupo 3º concepto 1º(1) respectivamente del vigente Presupuesto de Gastos de este Departamento y efectos económicos y administrativos de la fecha de la toma de posesión más dos mensualidades extraordinarias de conformidad con las disposiciones vigentes=Por tanto, y con arreglo a lo prevenido en el artículo 23 del Reglamento aprobado por Real Decreto de 7 de septiembre de 1918 para la ejecución de la Ley de 22 de julio anterior, expido el presente Título, para que desde luego, y de conformidad con lo dispuesto en el mencionado precepto legal, pueda entrar en el ejercicio del citado destino con sujeción a lo que para los de esta clase se halla establecido o en lo sucesivo se estableciere. Y se previene que este Título quedará nulo y sin ningún valor ni efecto si se omitiere la certificación de la toma de posesión por la oficina correspondiente, sin cuyo requisito no se acreditarán haberes al interesado, ni se le pondrá en posesión del cargo=Dado en Madrid a veintitres de mayo de mil novecientos cincuenta y seis=P.D. El Director General encargado del despacho y firma de la Subsecretaría=Ilegible=Rubricado= Hay un sello en tinta de la Dirección General de Enseñanza Técnicas=Sección de Ingenieros Civiles y Peritos Industriales=Titulo de Catedrático de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona: a favor de D. Francisco Bassó Birulés=Al dorso=Don Buenaventura Bassegoda y Musté, Catedrático-Secretario de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona Certifico: Que con esta fecha ha tomado posesión de su cargo de Catedrático en propiedad por concurso-oposición de la cátedra de Construcción arquitectónica 3º y 4º cursos D. Francisco Bassó Birulés a quien se refiere el presente Título administrativo, con el sueldo de diez y seis mil ochocientas pesetas anuales más dos pagas extraordinarias y la gratificación de ocho mil pesetas anuales, más dos pagas extraordinarias y la gratificación de ocho mil pesetas habiendo reintegrado este Título con póliza de 157,50 pesetas y cumplido con los demás requisitos legales=Y para que conste fimo la presente certificación con el visado del Sr. Director en Barcelona a primero de junio de mil novecientos cincuenta y seis=B. Bassegoda=Rubricado= Vº. Bº. El Director=A. Llopart=Rubricado=Hay un sello en tinta de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona=Es copia.

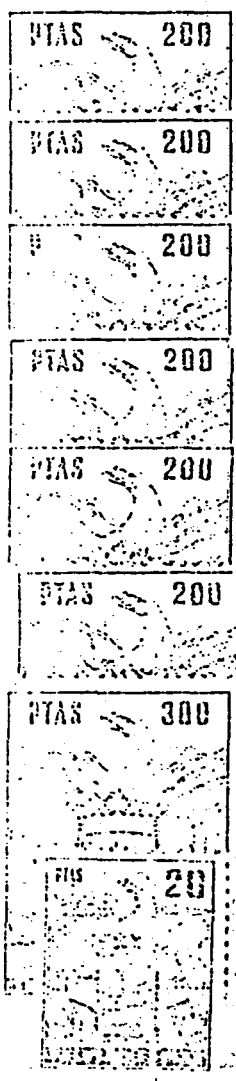
Compulsado y conforme

572

D.

OFICINA DE ECONOMIA Y FINANZAS - BUREAU

DIRECCION GENERAL DE EMPRESAS ELECTRICAS

POR CUANTO por Orden de esta fecha, he tenido a bien ascender a D. FELIPE BASSO DEBIL, catedrático numerario de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona a la categoría 4ª --45.000 ptas. de sueldo-- del escalón de los de su clase y demás emolumentos legales establecidos por las disposiciones vigentes, con efectos administrativos y económicos del día doce de los corrientes.

POR TANTO, y con arreglo a lo prevenido en la disposición primera de la Instrucción de diez de diciembre de mil ochocientos cincuenta y uno, y en el artículo 23 del Reglamento aprobado por el Decreto de 7 de septiembre de 1918, para la ejecución de la Ley de 22 de julio anterior, reguladora de la condición de los funcionarios de la Administración civil del Estado, expido al referido D. FELIPE BASSO DEBIL

el presente Título, para que, desde luego y de conformidad con lo dispuesto en el mencionado precepto legal, pueda entrar en el ejercicio del citado destino con sujeción a lo que para los de esta clase se halla establecido por las disposiciones vigentes, o a lo que en lo sucesivo se estableciere. Y se previene que este Título quedará nulo y sin ningún valor ni efecto, si se omitiere la certificación de la toma de posesión por la Oficina correspondiente, sin cuyo requisito no se acreditará sueldo alguno al interesado, ni se le pondrá en posesión de su cargo.

Dado en Madrid, a trece de diciembre de mil novecientos veintiuno.

EXMO. SR.

Don FRANCISCO BASSO BIRULES, Catedrático Numerario de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona, con número de Registro de Personal A02-EN 000 171, a V.E. respetuosamente

E X P O N E :

Que de conformidad con el art. 45, apartado 1, epígrafe c) de la Ley articulada de Funcionarios Civiles del Estado, aprobada por Decreto de la Presidencia del Gobierno 315/1964, de 7 de Febrero (B.O.E. del 15) le fué concedida con efectos de 1° de Octubre de 1969 la excedencia voluntaria.

Que habiendo cesado las causas que motivaron su petición desea reingresar en el servicio activo y en la misma plaza que venía ocupando de CATEDRATICO NUMERARIO DEL GRUPO XV "CONSTRUCCION III" de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona, a partir de 1° de Octubre de 1970, de conformidad con las previsiones del art. 51 de los mencionados textos legales.

Por todo lo cual a V.E.

S O L I C I T A :

Que de conformidad con la legislación vigente se le conceda el REINGRESO EN EL SERVICIO ACTIVO a partir de 1° de Octubre de 1970 y en la misma plaza que venía ocupando de CATEDRATICO NUMERARIO DEL GRUPO XV "CONSTRUCCION III" DE LA ESCUELA TECNICA SUPERIOR DE ARQUITECTURA DE BARCELONA.

Gracia que no duda alcanzar de la reconocida ecuanimidad de V.E. cuya vida Dios guarde muchos años.

Barcelona, 30 septiembre de 1970

EXCELENTISIMO SEÑOR MINISTRO DE EDUCACION Y CIENCIA - MADRID.

Hay una póliza de 1ª clase de 150 pesetas A.001945184=Otra de 5ª clase 7,50 pesetas B.008751743=El Excelentísimo Sr. Ministro de Educación Nacional Por cuanto por Orden de esta fecha he dado a bien nombrar a D. FRANCISCO BASSO BIRULÉS, en virtud de curso-oposición Catedrático de Construcción Arquitectónica y cuarto cursos de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona con el sueldo de entrada en el Escalafón de 16.800 pesetas y la gratificación de 8.000 pesetas ambas anuales, con cargo Capitulo 1º Artículo 1º grupo 3º Concepto 19(1) y Capitulo 1º artículo 2º grupo 3º concepto 1º(1) respectivamente del vigente Presupuesto de Gastos de este Departamento y efectos económicos y administrativos de la fecha de la toma de posesión más dos pagas extraordinarias de conformidad con las disposiciones vigentes=Por tanto, y con arreglo a lo prevenido en el artículo del Reglamento aprobado por Real Decreto de 7 de septiembre de 1918 para la ejecución de la Ley de 22 de julio anterior, expone el presente Título, para que desde luego, y de conformidad con lo dispuesto en el mencionado precepto legal, pueda entrar en el ejercicio del citado destino con sujeción a la que para los de esta clase se halla establecido o en lo sucesivo se estableciere. Para que se previene que este Título quedará nulo y sin ningún valor ni efecto si se omitiere la certificación de la toma de posesión en la oficina correspondiente, sin cuyo requisito no se acreditarán los haberes al interesado, ni se le pondrá en posesión del cargo=En Madrid a veintitres de mayo de mil novecientos cincuenta y seis=P.D. El Director General encargado del despacho y firma la Subsecretaría=Illegible=Rubricado= Hay un sello en tinta de la Dirección General de Enseñanza Técnicas=Sección de Ingenieros Civiles y Peritos Industriales=Título de Catedrático de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona: a favor de D. Francisco Bassó Birulés=Al dorso=Don Buenaventura Bassegoda y Musté, Catedrático-Secretario de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona Certifico: Que con esta fecha ha tomado posesión de su destino de Catedrático en propiedad por concurso-oposición de la cátedra de Construcción arquitectónica 3ª y 4ª cursos D. Francisco Bassó Birulés a quien se refiere el presente Título administrativo con el sueldo de diez y seis mil ochocientas pesetas anuales más dos pagas extraordinarias y la gratificación de ocho mil pesetas anuales, más dos pagas extraordinarias y la gratificación de ocho mil pesetas habiendo reintegrado este Título con póliza de 157,50 pesetas y cumplido con los demás requisitos legales=Y para que conste fimo la presente certificación con el visado del Sr. Director en Barcelona a primero de junio de mil novecientos cincuenta y seis=B. Bassegoda=Rubricado= Vº. Bº. El Director=A. L. part=Rubricado=H y un sello en tinta de la Escuela Superior de Arquitectura de Barcelona=Es copia.

Compulsado y conforme

D. IGNACIO DE DOMÍNGUEZ BERNARDINI, Secretario de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona,

C E R T I F I C A: Que en el día de la fecha toma posesión D. FRANCISCO BASSO BIRUGES del cargo de Catedrático del Grupo XXV "Construcción III" de esta Escuela, con carácter provisional, en virtud de habersele concedido el reingreso al servicio activo de la enseñanza por Orden de la Dirección General de Enseñanza Superior e Investigación de fecha 18 de los corrientes.

Y para que conste y surta efectos se extiende el presente certificado con el VºBº del Ilmo. Sr. Director del Centro, en Barcelona a veintiseis de enero de mil novecientos setenta y uno.-

VºBº
EL DIRECTOR

ES COPIA EXACTA DEL ORIGINAL
Barcelona 26 de Enero de 1971
VºBº
EL SECRETARIO

EL DIRECTOR

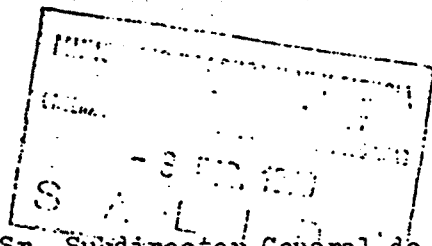
VºBº

MINISTERIO
DE
EDUCACION Y CIENCIA

ESCUELA TÉCNICA SUPERIOR DE
ARQUITECTURA - BARCELONA
11 DIC. 1970
ENTRADA N.º 970

Ilmo. Sr.:

Con esta fecha el Ilmo. Sr. Subdirector General de Enseñanza Técnica Superior, por delegación del Ilmo. Sr. Director General de Enseñanza Superior o Investigación, me comunica lo siguiente:

«Visto el escrito del Director de la Escuela Técnica Superior de ARQUITECTURA DE BARCELONA en el que formula propuesta para cubrir una Cátedra vacante en dicho Centro,

ESTA DIRECCION GENERAL, en uso de las atribuciones que le confiere la Orden de 25 de mayo de 1.960 (B.O.E. del 6 de junio) previa autorización de la Comisión Superior de Personal concedida en 22 de junio de 1.970, ha resuelto:

Primero.— Nombrar, durante el curso 1.970-71 y con efectos del día en que se haga cargo de la enseñanza, Profesor ENCARGADO DE CATEDRA del Grupo XXV "CONSTRUCCION III" a D. FRANCISCO BASSO BIRULES.

Segundo.— De conformidad con lo establecido en el apartado primero del artículo 14 de la Ley 31/1.964, de 4 de mayo, percibirán el haber anual de 188.100,— posetas, con cargo al crédito de numeración 18.03-112 del vigente Presupuesto de Gastos del Departamento, más dos pagas extraordinarias, una en julio y otra en diciembre, en la forma y cuantía establecidas por el artículo primero del Decreto-Ley de 6 de noviembre de 1.965 (B.O.E. del 8)."

Lo que traslado a V.I. para su conocimiento, el del interesado y demás efectos.

Dios guarde a V.I. muchos años.

Madrid, 27 de noviembre de 1.970.

EL JEFE DE LA SECCION

MINISTERIO
DE
EDUCACION Y CIENCIA

COPIA

la misma y deberá tomar parte en el primer concurso de traslado que se convoque para obtener destino en propiedad "

Lo que traslado a V. I. para su conocimiento y efectos.

Dios guarde a V. I. muchos años.

Madrid, 18 de enero de 1.971.

EL JEFE DE LA SECCION,

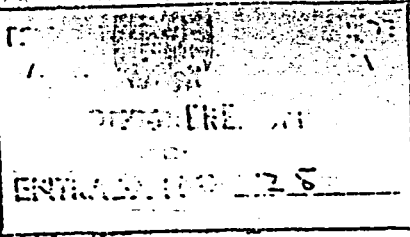
MINISTERIO DE EDUCACION Y CIENCIA
DIRECCION GENERAL DE ENSEÑANZA SECUNDARIA
23 ENE 1971
S A L I D A

Ilmo. Sr. Director de la Eacu Superior de ARQUITECTURA DE BARCELONA.

MINISTERIO
DE
EDUCACION Y CIENCIA

Ilmo. Sr.:

Con esta fecha el Ilmo. Sr. Subdirector General de Enseñanza Técnica Superior, por delegación del Ilmo. Sr. Director General de Enseñanza Superior e Investigación, me comunica lo siguiente:

"Visto el expediente incoado a instancia de D. FRANCISCO BASSO BIRULES, Catedrático numerario de la Escuela Técnica Superior de ARQUITECTURA DE BARCELONA en la actualidad en situación de excedencia voluntaria, solicitando el reingreso en el servicio activo;

RESULTANDO que por Resolución de 8 de octubre de 1.969, se concedió al Sr. Bassó Birulés la excedencia voluntaria prevista en el artículo 45, apartado c) de la Ley articulada de Funcionarios Civiles del Estado, aprobada por Decreto 315/1.964, de 7 de febrero (B.O.E. del 15);

RESULTANDO que con fecha 30 de septiembre de 1.970 el Sr. Bassó Birulés solicita el reingreso en el servicio activo a partir de 1º de octubre de 1970 y en la misma plaza que venía ocupando de Catedrático numerario del Grupo XXV "CONSTRUCCION III" de la Escuela Técnica Superior de ARQUITECTURA DE BARCELONA;

RESULTANDO que con fecha 21 de noviembre de 1.970 el Director del referido Centro formula propuesta de nombramiento de Encargado de Cátedra del referido Grupo XXV "CONSTRUCCION III" a favor de D. FRANCISCO BASSO BIRULES;

Vista la Ley articulada de Funcionarios Civiles del Estado;

CONSIDERANDO que la Cátedra del Grupo XXV "CONSTRUCCION III", al quedar vacante por excedencia del Sr. Bassó Birulés, fue anunciada a oposición y con fecha de 16 de octubre de 1.969 (B.O.E. del 8 de noviembre), se publicó la lista de aspirantes admitidos por Resolución de 17 de enero de 1.970 (B.O.E. del 20) y pendiente de la designación del correspondiente Tribunal, por lo que no puede darse vacante a efectos del reingreso solicitado por el Sr. Bassó;

CONSIDERANDO que, de acuerdo con la propuesta formulada por la Dirección de la Escuela Técnica Superior de ARQUITECTURA DE BARCELONA, se designó al Sr. Bassó como Encargado de Cátedra, nombramiento realizado por Resolución de 17 de noviembre del pasado año;

CONSIDERANDO que el reingreso en el servicio activo de quienes no gozan reservada su plaza o destino se verificará con ocasión de vacante, de conformidad con lo previsto en el artículo 51,1 de la citada Ley articulada de Funcionarios Civiles del Estado;

CONSIDERANDO que en el intervalo que medio hasta que finalice la oposición podría concederse el reingreso, pero con carácter provisional y sujeto a incidencias que se deriven del resultado de la citada oposición;

CONSIDERANDO las excepcionales circunstancias que concurren en el presente caso;

ESTA DIRECCION GENERAL, visto el dictamen emitido por la Asesoría Jurídica del Departamento, ha resuelto:

Princero.— Conceder el reingreso en el servicio activo a D. FRANCISCO BASSO BIRULES, quien provisionalmente puede ocupar la Cátedra del Grupo XXV "CONSTRUCCION III" de la Escuela Técnica Superior de ARQUITECTURA DE BARCELONA.

Segundo.— Que una vez celebrada la oposición, si resultara desierta, ocupará la plaza con el carácter de titular y si fuere prevista será desplazado a ocupar la plaza de Encargado de Cátedra.

MINISTERIO
DE
EDUCACION Y CIENCIA

Ilmo. Sr.:

28 DIC 1971
SALUDA

Con esta fecha el Excmo. Sr. Ministro comunica al Ilmo. Sr. Director General de Universidades e Investigación lo siguiente:

"Ilmo. Sr.:

Teniendo en cuenta las circunstancias que concurren;

ESTE MINISTERIO ha resuelto asignar una dotación de cátedra, con carácter excepcional y transitorio, a la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona, la cual se aplicará al doblamiento del Grupo XXV "CONSTRUCCION III" con la denominación de Grupo XXV-B "CONSTRUCCION III".

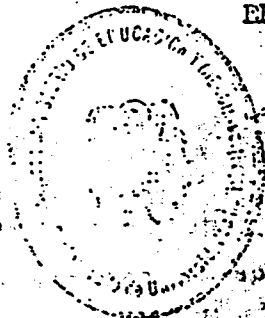
A este último se incorporará el Catedrático Don Francisco Bassó Dirulés en el que continuará en la situación de reingresado que se le concedió por Resolución de 10 de enero de 1.971."

Lo que traslado a V.I. para su conocimiento y efectos.

Dios guarde a V. I. muchos años.

Madrid, 23 de diciembre de 1.971.

EL JEFE DE LA SECCION,

Ilmo. Sr. Director de la Escuela Técnica Superior de ARQUITECTURA DE BARCELONA.

Excmo. Sr.

Don FRANCISCO BASSO BIRULES, Catedrático Numerario de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona, con número de Registro de Personal A02-EC-171, a V.E. respetuosamente

E X P O N E :

Que en virtud de Resolución de la Sección de Profesorado de Universidades Politécnicas de 14 de Julio de 1973 le fué concedido el pase a la situación de excedencia voluntaria con efectos desde el día primero del mismo mes.

Que habiendo cesado las causas que motivaron su petición desea reingresar en el servicio activo ocupando con carácter provisional la plaza del Grupo XIV "Construcción I" de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona, actualmente vacante por jubilación del Catedrático Manuel de Solá Morales y de Roselló.

Por todo lo cual a V.E.

S O L I C I T A :

Que de conformidad con la legislación vigente se le conceda el REINGRESO EN EL SERVICIO ACTIVO ocupando con carácter provisional la plaza del Grupo XIV "Construcción I" de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona.

Gracia que no duda alcanzar de la reconocida ecuanimidad de V.E. cuya vida Dios guarde muchos años.

(Barcelona, 31 de Marzo de 1980)

EXCELENTÍSIMO SR. MINISTRO DE UNIVERSIDADES E INVESTIGACION.

ON DE HACIENDA
NCIA DE BARCELONA

D. Francisco BASSO BIRULES

Arquitecto Adjunto al
Inspector-Jefe de los

SERVICIOS DE INSPECCION
Av. Puerta del Angel, 31-39

C I U D A D

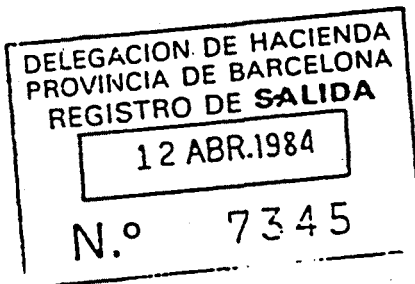
Me complace en remitir a V. , fotocopia del escrito de la Subdirección General de Personal de Economía y Hacienda de fecha 30 de Marzo último, acompañando copia de la Resolución dictada por el Ilmo. Sr. Subsecretario en Expediente de compatibilidad, a los efectos oportunos.

Dios guarde a V. muchos años.
Barcelona, a 10 de Abril de 1984.

EL DELEGADO DE HACIENDA,

EL SUBSECRETARIO DE HACIENDA

Foto: Manuel Bueno Pedrero

MINISTERIO
DE
UNIVERSIDADES E INVESTIGACION
EM/JF

UNIVERSIDAD POLITÉCNICA
DE BARCELONA
13
3334

DIRECCION GENERAL DE FORMACION
9 JUN 1980
VALIDO

Con esta fecha, el Excmo. Sr. Ministro, co-
municó la Orden siguiente:

"Visto el escrito de DON FRANCISCO BASSO BIRULE (A02EG 171) Catedrático numerario en situación de excedencia voluntaria del Grupo XXV "CONSTRUCCION III" de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la UNIVERSIDAD POLITÉCNICA DE BARCELONA, en petición de reintegro en el servicio activo de la enseñanza;

De conformidad con lo dispuesto en el artículo 51 de la Ley articulada de Funcionarios Civiles del Estado, aprobada por Decreto de la Presidencia del Gobierno 315/1.964, de 7 de febrero (B.O.E. del 15), que el interesado reúne las condiciones legales;

ESTE MINISTERIO, teniendo en cuenta que actualmente se encuentra vacante la Cátedra del Grupo XIV "CONSTRUCCION I" de la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la UNIVERSIDAD POLITÉCNICA DE BARCELONA, ha resuelto conceder el reintegro al servicio activo como Catedrático de Universidad a DON FRANCISCO BASSO BIRULE, destinándole provisionalmente a la Cátedra indicada de la Universidad Politécnica de Barcelona, con obligación de solicitar en el primer concurso de traslado que se convoque para provisión de Cátedras de dicha denominación o de sus equiparadas".

Este reintegro tendrá efectos de 1º de abril último.

Lo que traslado a V.S. para su conocimiento.

Madrid, 4 de junio de 1.980

EL JEFE DEL SERVICIO,

DON FRANCISCO BASSO BIRULE.-

UNE A - May UG - 11

M M M M M M
1 M M M M M M
M M M M M M

T 90/